

CSOÓR ISTVÁN NOVELLAPÁLYÁZAT

Csoór István (1910-1990)

A Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör irodalmi novella pályázatát hirdetett nyugdíjas, hajdani és aktív Körös-vidéki vízügyi dolgozók számára. A pályaművekben (novellákban, esetleg rövid anekdotákban) a vízügyi munkákhoz, a vízügyi élethez, volt kollégákhoz kapcsolódó vidám, érdekes eseményeket kellett feleleveníteni, megörökíteni. A pályázatot egy volt vízügyes kollégánkra való emlékezés jegyében hirdette meg a Baráti Kör. Csoór Istvánnak az 1950-1980 években, az aktív munkanap-

jai közben több novellás kötete jelent meg, melyben maradandó írásos vízügyi történeteket örökített meg. A pályázatra beérkezett munkák értékelését, a Baráti Kör vezetősége által felkért zsűri, végezte, nevezetesen Takács Lajos a Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör Tiszteletbeli Elnöke, valamint Cserkúti Andrásné és Juhász András a Baráti Kör tagjai. Elsőként engedjék meg a Kedves Olvasók, hogy bemutassuk a zsűri tagjait.

Folytatás a 2. oldalon →

Tartalom

1-2. oldal
Csoór István novella pályázat

3-4. oldal
Kisháziné Vincze Julianna:
A karók
A titkár, a tervező és a korlát
Hogy mennyit változott a világ!

4-7. oldal
Dr. Vasas Ferencné:
Vízminőségi morzsák

7-12. oldal
Csiffári Nándor:
Ami a napi jelentésekből
kimaradt

12-16. oldal
Czakóné Czédli Jolán:
Vízügyi emlékeimből

16-17. oldal
Berkics Lászlóné:
Farsang

17-19. oldal
Czakó András:
Menteni kell!

19-20. oldal
Kiss Katalin:
Pillanatképek az 1966-os
nagyvédekezésről

20-23. oldal
Kovács Jenő:
Egy kis ábrázolás

23. oldal
Lázár Istvánné:
Vízügyessé avatásom
emléke a 60-as évekből!

24. oldal
Pályázati felhívás

Takács Lajos

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság nyugalmazott igazgatója. 1959-ben szerzett diplomát a BME út-, vasút- és alagútépítő szakán, 1966-tól volt az igazgatóság vezetője. Vízügyi tevékenységének 25 évét a nagy árvizek és a nagy fejlesztések jellemezték. A vízügyi dolgozók munkakörülményeinek javítását, szociális igényeinek kielégítését mindig kiemelt feladatként kezelte. 1982-ben ment nyugdíjba.

1962-66 között a Gyulai Vízmű Társulat műszaki vezetője volt, s mindig jelentős közéleti tevékenységet vállalt. Számtalan, igen magas szakmai és közéleti kitüntetés birtokosa, a Munka Érdemrend mindhárom fokozatával kitüntették.

Cserkúti Andrásné

A Bajai Vízgazdálkodási Főiskola elvégzése után, 1973-ban került az igazgatósághoz és három és fél évtizeden át volt annak dolgozója. Munkáját vízrajzi szakterületen kezdte, 1981-ben a Műszaki Fejlesztési Csoporthoz került, ahol iparjogvédelemmel, kutatási feladatokkal, kiadványok szerkesztésével, s igazgatósági szintű feladatok koordinálásával bízták meg. A Körös-vidéki Hírlevél szerkesztői feladatait az első számtól kezdődően ellátta. 2003-tól a titkárság vezetésére kapott kinevezést. 2007-től nyugdíjas.

2007-től nyugdíjas.

Juhász András

2008 februárjában került az igazgatósághoz, környezetvédelmi ügyintézői munkakörbe. Környezetgazdálkodási mérnöki diplomáját felnőtt fejjel szerezte, de már azt megelőző években is – lelkes civilként – a környezettudatos szemléletformálás területén tevékenykedett. Korábbi munkaköreiben is igyekezett a környezettudatos elveket alkalmazni. A Vízgazdálkodási Osztályon dolgozik, munkája

EU-s projektek, környezeti kármentesítési programok szakmai koordinációja, ő a Zöld Pont Iroda koordinátor.

Takács Lajos ny. igazgató - zsűritag - Czakóné Czédli Jolánnak átadja a Különdíjat

A zsűri tagjai egyénenként olvasták el a munkákat, a pályázók nevének ismerete nélkül. Az értékelésnél figyelembe vett szempontok a következők voltak: a vízügyi szakmai múlt és a szervezeti élet megelevenítése és hitelessége, az írásmű hangulata, a történet érdekessége, stílusa és nyelvezete, üzenet az olvasóknak, utókornak, mai korosztálynak, a nyilvánosság számára közzétehető-e, nem sért-e valakit. Egy-egy szerző több művét összevontan véleményezték, majd a személyes találkozás során kialakították a közös értékelést, az alábbiak szerint:

A pályázat sikeres volt, 9 szerző küldte be munkáját, melyek 21 kisebb-nagyobb önálló történetet dolgoztak fel. A pályázatok várokozásokon felül jó színvonalúak voltak. A történetek hitelesen elevenítették meg a vízügyi múlt szakmai, szervezeti, személyi emlékeit, kedves epizódjait. Méltó módon gazdagították a vízügyi legendáriumot, megőrizték és átadták azokat a történeteket, melyek hozzánk tartoznak örökre. Többségük szórakoztató, olvasmányos, kellő humorral és találó csattanóval. Egy-két írás annyira hiteles, hogy szinte korkép. A művek több mint fele stílusban is megfelel a novella műfajnak, nyelvezetükben igényesen megfogalmazottak, formailag is jók. A zsűri tagjai teljes sorrendet nem állítottak fel, az egyéni értékelések összegzése után, három kiemelkedő színvonalú pályázatot jutalmaztak, sorrend nélkül.

Tehát a nyertes írásművek szerzői és a művek címei:

- **Kisháziné Vincze Julianna:** Hogy mennyit változott a világ!, Karók, A titkár... című írásaival
- **Vasas Ferencné:** Vízminőségi morzsák című írással
- **Csiffári Nándor:** Ami a napi jelentésből kimaradt című írással

Az összes írásból egy anyagot különdíj adományozására javasoltak. A kiválasztott novella szerzője jól összefogott gondolatmenetben és stílusban görbe tükröt tart saját magának és a vízügyi szakmának is. Egy korábbi írással, „Látomással” párhuzamba állítva, 18 évet

Emléklapot vesz át Kiss Katalin, Kovács Jenő, Lázár Istvánné és Czakó András

átívelve kerekíti ki a történetet, és ad ironikus alternatívát a Körös-vidék kibontakozására.

Különdíjas írásmű szerzője:

- **Czakóné Czédli Jolán:** Flamand program, avagy „bakutin,” 1995. című írással

A pályázat eredményhirdetésére - ünnepélyes keretek között - a 2013. évi Víz Világnapi Ünnepi Igazgatói Értekezleten került sor, ahol Juhász András zsűritag értékelte a pályamunkákat, majd Takács Lajos tiszteletbeli elnök úr átadta a díjakat.

Ezen alkalommal született döntés arról, hogy a pályázatra érkezett írásművek a Körös-vidéki Hírlevél Különszámában szerkesztett formában is megjelenjen majd, részét képezve egy folyamatosan bővülő „Vízügyi Legendáriumnak”, amelynek fő célja, hogy az utókornak is elérhetővé váljanak ezen vízügyes történetek.

A Különszám szerkesztői nevében, fogadják szeretettel a lap hasábjain ezen pályázat írásműveit, rövid életrajzokkal kiegészítve, hogy megismerhessék az olvasók a novellák szerzőit is.

Kedves Olvasók!

Süppedjenek bele tehát egy kényelmes fotelbe és engedjék, hogy megelevenedjen lelki szemeik előtt a vízügyi múlt. Kellemes időtöltést kívánunk!

Kisháziné Vincze Julianna (Díjazott)

Érettségi után 1967-ben SZTK ügyintézőként kezdett dolgozni a KÖVIZIG Gépészeti Osztályán, majd a két gyermekével eltöltött GYES után - 1977-ben - a Műszaki Tervezési Osztályra került műszaki rajzolóként, ahol tervek is készített. 1981-től a Gyulai Szakaszmérnökségen lett hatósági előadó, s közben informatikát tanult. A diploma megszerzésekor a Hatósági Osztályon dolgozott vízikönyv-vezetőként, ahonnan a Beruházási Osztályra került. Ott osztályvezető helyettes lett, majd a megalakult Informatikai Önálló Csoport vezetője 2004-ig, amikor elbúcsúzott a szolgálatától.

A karók

Valamikor, réges-régen, úgy az ezerkilencszázhetvenes-nyolcvanas években, amikor még annyi gát- és csatornaőr volt a gyulai vízügynél, amennyit ma már csak a mesében számlálhatnánk, élt Sikkonyban egy csatornaőr. Mivel több vízügyes dolgozó is ugyanazt a nevet viselte, mint ő, megkülönböztetésként hozzáragadt az őrjárás elnevezése, így Sikkonyi Kovács Pistának, illetve rövidebben Sikkonyi Pistának neveztük őt a Gyulai Szakaszmérnökségen.

Pista önmaga egy „adoma” volt – ahogy mifelénk nevezik azokat, akiket külső és belső adottságaik miatt gyakran mókásnak, ugrathatónak, talán kissé félőnek tartanak az emberek, és akik sok megmosolyogtató, néha bosszantó történet fészereplői.

Kacifántos volt már a járása is. Egyik lába rövidebb lehetett, mert erősen biccegett, de ez nem zavarta abban, hogy – jelezve tüsténkedését – futva közle-

kedjék, miközben hadonászva és alig érhetően mondja a magáét.

A szakaszmérnökség őreinek öltözeke mindig az alkalomnak megfelelő volt, rendben tartották mind a munka, mind a formaruhájukat. Pista viszont igyekezett valamennyi kollégáját – enyhén szólva – alulmúlni a megjelenésével.

Persze mindez csak külsőség, de hozzátartozik Sikkonyi Pista jelleméhez, meg hát, ha már emléket állítok neki az alábbi kis történettel, valamelyest lássuk magunk előtt őt magát is – olyan-
nak, amilyen volt.

A nyugdíjazása előtti csaknem tíz évben magam is a Gyulai Szakaszmérnökségen dolgoztam. Sokszor találkoztam vele, így hozzá kell tennem, hogy örökké jó kedélyű, készséges embernek ismertem; de hogy mennyit és hogyan tartott be a bólogatva, látszólag figyelmesen meghallgatott utasításokból és hogy a hosszú szolgálati idő alatt mi ragadt – vagy nem ragadt – rá a szakmai

ismeretekből, az a következő történetből kiolvasható. Ugyanígy a rá jellemző, megmosolyogtató, néha bosszantó ügybuzgósága is.

Kovács Jenő kollégájával a Gyuriréti csatornát mérte fel. Első nap befejezték a hossz-szelvényezést, leverték és beszintezték a karókat. Este Jenő lelkére kötötte Sikkonyi Pistának, hogy jól vigyázzon a karókra, el ne lopják őket, ha lesz alkalom, majd folytatják a munkát a keresztszelvények felvételével. Pista készségesen bólogatott, hogy úgy lesz, vigyáz rájuk.

Pár nap múlva megérkezett a Sikkonyi őrházhoz Jenő a figuránsokkal, és kérdezte Pistát: „Na, megvannak-e még a karók?” „Meg vannak, főnök, egy szálig! Megőriztem őket!”... és kacsázó futásával eliramodott értük – a szín felé.

Kovács Jenő elbeszélése alapján 2013-ban feljegyezte: Kisháziné Vincze Julianna

A titkár, a tervező és a korlát

Akkoriban a vízügy gépműhelyében dolgoztam gépíróként. A munkába lépésemet követő pár hónap múlva – továbbra is gépírói státuszban – már gyártástechnológiákat készítettem asztalos, forgácsoló, marós és lakatos munkákhoz. Így kerültem kapcsolatba a „körösladányi védelmi központ” néven elhíresült, de a szakma és az ország felsőbb vezetői számára vadászpihenőnek szánt épülettel. Ajtóihoz, ablakaihoz, az emeleti helyiségek erkélyeinek korlátaihoz is én csináltam az elemek leszerelésének és összeállításának rajzait, technológiai utasításait.

Már állt az épület, amikor telefonon

közölte az építkezést igencsak szíven viselő műszaki titkár, hogy túl magasak az erkélykorlátok, le kell belőlük vágni tízegynéhány centit. A nyakamat behúзва vártam a fejmosást, mert attól tartottam, hogy valamit elrontottam a méretezéskor. A főnököm meg csak rám nézett: „Fogd a „centit”, menjünk, nézzük meg!” Hát bizony minden a tervnek megfelelő volt. Az utasítást azonban végre kellett hajtani, így a fiúk levágták a kért hosszat és ismét összehegesztették a korlátot.

Ebben a módosított állapotában látta meg az építkezést ellenőrző tervező – aki szintén a vízügy dolgozója volt –, és mondanom sem kell, hogy bosszúsán követelte az eredeti állapot visszaállítását. Részünkről egyetlen vállrándítással lett elintézve a dolog – már ami a lelki-
eket illeti –, és ügyes lakatosaink visz-

szatoldották a levágott darabokat. Csakhogy a műszaki titkár szorgalmasan követte az építés előrehaladását, úgyhogy alig egy hét után ismét rövidebbre kellett szabnunk a függőleges elemeket, majd – a tervező jóvoltából – pár nap múlva visszatoldani. Arra már nem emlékszem, melyik állapotában véglegesült a korlát magassága, de már csak kacarásztunk a változó igényeken, melyeknek nem sokáig kellett kutatnunk az okát.

A műszaki titkárnak – alacsony ember lévén – hónaljáig ért az előírás szerint megtervezett és kivitelezett korlát, így azt magasnak találta, viszont a hatalmas annál nagyobb volt. Ugyanakkor a tervező szava sem ért kevesebbet az övé-
nél. Egyet nem értettünk, és azóta sem derült rá fény: Miért nem beszélték meg

egymással a problémát?

Egy biztos: a körösladányi épület erkélykorlátjának sebei most is elmesélhetik, hogy mi történt, ha valaki leka-

pargatja a festéket róluk.

A műszaki titkárok egykori hatalma viszont sokat szelídült, így – tudomásom szerint – azóta sem kerekítettek a fenti-

hez hasonló történetet.

Saját élménye alapján papírra vetette: Kisháziné Vincze Julianna

Hogy mennyit változott a világ!

Azt gondolom, nemigen akad ember, aki elhiszi a következő mesémet – főként a gazdasági ügyekkel foglalkozó kollégák csóválják majd a fejüket – magam is úgy vélem, hogy okkal és joggal. Mégis elmondom, mert olyan korról szól, amelyet nem ismerhetnek a mai fiatalok még elbeszélésből sem. Nemigen hiszem, hogy lenne élő ember, aki az

generáció az alábbi – talán leginkább életképnek mondható – valamikor mindennapi eseményből, amelyet nekem is egy régi-régi csatornaőr mondott el.

Pauló Bandit a Gyulai Szakasmérnökség csatorna-biztosaként ismertem meg. Őrháza ma is ott áll, ahol a Kígyósi főcsatorna átbújik az Élővíz-csatorna alatt, azaz a Veszelyi szifonnál. Hatalmas termete, erős hangja meglepett az első találkozásunkkor, és amikor paroláztam vele, szinte megrémültem, ahogy eltűnt a kezem az óriási markában. A szíve és a természete viszont nem volt kemény. Annyira nem, hogy az évek során több alkalommal is megesett egy-egy szomorú vagy megható dologról beszélgetve, hogy megcsuklott a hangja, és elsírta magát.

Az adminisztrációt – mint a legtöbb őr – nem szerette. Egyszer be kellett hoznia valamilyen – akár telefonon is beolvasható - jelentést az irodámba, és morogva tette le az asztalomra a papírt. Egy ideig csak csendben zsörtölődve üldögélt velem szemben, de mondandója egyszer csak kezdett érdekessé válni. Megpróbálom hűen idézni őt, bár van már harminc éve is a történetnek, ha nem több.

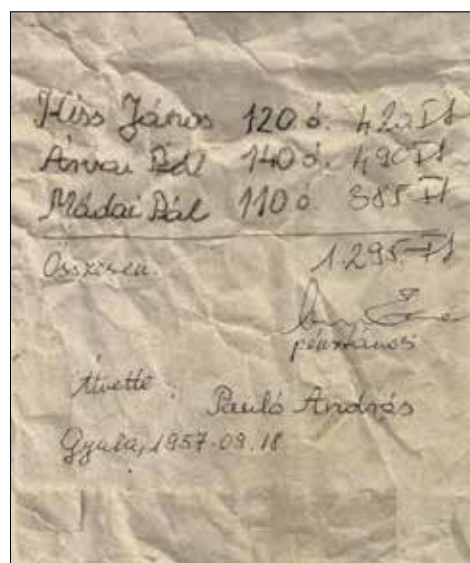
„Tudod, komám – gyakran szólított így nő létemre is – régen nem kerítettek nagy feneket az irodai dolgoknak. Eltettük azokat a barna zacskókat, amikbe a

cukrot meg lisztet mérték. Ha valami féle munkát végeztek az őrzésomban, leszakítottam egy darabot, ráírtam az emberek nevét, hány órát dolgoztak, és bevittem a hivatalba. Mivel mindannyian tudtuk a tisztességet, meg úgy is voltunk szoktatva, az iroda ajtajában levettem a csizmát, bekopogtam, és csak akkor mentem be, ha szóltak, hogy lehet. Odaadtam a pénztáros kisasszonynak a barna zacskódarabra írt adatokat, ő meg kiszámolta az embereknek járó pénzt, és átadta nekem, hogy kifizessem őket. Ezt minden csatorna- és gátbiztos így csinálta. Ránk mérték, mert ránk lehetett bízni a dolgozók elszámolását és kifizetését.”

Ennél többet nem is idézek tőle, mert ez volt a lényeg. Tetszett a „tudtuk a tisztességet” kifejezés, és az, hogy egyszerű, néhány elemi végzett, de értelmes emberekre rá mérték bízni a bérek ilyen módon történő rendezését – no meg az, hogy milyen kevés adminisztrációval járt a dolog. A „pénztáros kisasszonynak”, meg persze a könyvelőnek biztosan volt még tennivalója, de valószínűleg az is a „bérszámfejtéshez” hasonlóan egyszerűsítve zajlott.

Hogy egy emberöltő elteltével mennyit változott a világ!

Saját élménye és Pauló András csatorna-biztos szavai alapján papírra vetette: Kisháziné Vincze Julianna

Egyszerűsített „bérszámfejtés”

igazamat bizonyítani tudná, viszont aki elmondta nekem, annak kezeskedem a szavahihetőségéről. Meg aztán egyéb dolgokat is megismerhet a legfiatalabb

Dr. Vasas Ferencné (Díjazott)

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi karán 1973-ban biológia kémia szakos középiskolai tanári oklevelet, a Veszprémi Vegyipari Egyetemen pedig 1979-ben környezetvédelmi szakmérnöki oklevelet szerzett. 1973-ban férjével a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóságnál helyezkedtek el. Kezdetben az igazgatóság vízminőségi laboratóriumában dolgozott, majd a vízminőségi csoporthoz került és kisebb kitérőkkel (Hatósági Osztály 2 év, Környezetvédelmi Felügyelőség 4,5 év) 2009-ig, nyugdíjba vonulásáig, ezen a szakterületen dolgozott.

Vízminőségi morzsák

Az érkezés

Járulékos beruházásként kerültem a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz dolgozni. A debreceni egyetemen címzetes egyetemi docensként is oktató Pásztó

Péter, a VIKÖZ munkatársa segítette elhelyezkedésünket, munkába állásunkat. Ő említette az akkor még csak leendő férjemnek, Vasas Ferinek, hogy Szolnokon, Kiskörén és Gyulán hidrobiológust keresnek, és valószínű a feleségnek is találnak majd valami munkát. Szamba

vettük az érintett településeket, és mivel egyik helyen sem jártunk még, érzéseinkre hagyatkozva döntöttünk. Kizárásos alapon választottuk Gyulát. Kiskörét nagyon kis településnek tartottuk, Szolnok neve nem csengett jól a fülünknek,

Folytatás a 5. oldalon ➞

nem volt megnyerő számunkra az akkortájt ráaggatott címke: „dinamikusan fejlődő szocialista város”. Szóval maradt Gyula. Egy májusi napon elindultunk, hogy leendő munkahelyünk vezetőivel találkozzunk. Ezt ma állásinterjúnak mondanák.

Busszal érkeztünk Debrecen felől. A

tálnánk.

Ez a látogatás negyven évvel ezelőtt történt, az idő múlásával egyidejűleg sok mindent megtanultam és megtapasztaltam. Láttam a szelíd Körösöket, ahogy megmutatják féktelen erejüket, a műtárgy szó hallatán képzetemben ma már nem szobrok jelennek meg. Sok minden

Vasas Ferencné, Vasas Ferenc hidrobiológus és Zuberecz Sámuel laborvezető 1973-ban

Körösökön átívelő vashidak monументalitása nagyon lenyűgözött, csak azt nem értettem, hogy ilyen kisvízfolyások felett miért magasodnak ilyen nagy hidak, hiszen vizet alig láttam a mederben. A buszállomáson későbbi osztályvezetőnk, Bátka Józsa várt kocsival, és mielőtt bementünk volna a vízügyre megmutatta nekünk a várost. Alacsony, egymáshoz simuló házak, hatalmas vár és kastély, és sok-sok park. Józsa nagyon ügyesen választott útvonalat. Az igazgatóságon Baranyó Géza főmérnök fogadott minket és ecsetelte a vízügyi munka és a vízügyi élet szépségeit. Rövid kis ismertetőben bemutatta az igazgatóság területét. Sok mindent nem értettem, de különösen azt nem, hogy miért emlegeti oly sűrűn a műtárgyakat. Ez a fogalom számomra, mint biológiai-kémia szakos egyetemi hallgatónak, akkor még kizárólag a képzőművészeti alkotások megnevezésére szolgált. Nagyon szégyeltem, de így volt. A városról azt mondta: az Alföld Sopronja. Látni a főmérnöki szoba patinás bútorait, melyek a békés polgári élet hangulatát árasztották, ezt könnyű volt elhinni. A beszélgetés után gyalog sétáltunk ki a vasútállomásra és a verőfényes napsütésben a lombos gesztenyefák alatt úgy tűnt, mintha a budai villanegyedben sé-

történt és sok minden változott, ma már az egykori főmérnöki szoba polgári bútorai is egy raktár mélyén álmódják újra dicsfényes múltjukat.

Vízminőségi bejelentés

Az 1970-es évek elején történt. Kezdő szakember voltam, a vízminőségi laborban dolgoztam és örömmel vettem, ha a „nagy öregek” magukkal vittek egy-egy bejelentés kivizsgálására, vagy rám bízta egy, előre láthatóan nem nagy volumenű ügyet.

- Készülj Ági, a Sarkadi Szakasz mérnökségről jött egy bejelentés, kimegyünk kivizsgálni - szólt Zuberecz Samu, a laborvezetőm.

Elöljáróim és munkatársaim általában eléggé szűkszavúak voltak a szakmai információk átadásában, így a bejelentés mibenlétéről, amikor elindultunk, még nem sokat tudtam. Vízszennyezésről lévén szó, a mintavételhez szükséges edényeket, eszközöket összekészítettem és érdeklődéssel vártam a helyszínelést.

Sarkadon felvettük a szakasz mérnökség területi képviselőjét. Sajnálom, de nem emlékszem, hogy ki jött velünk, talán Veres Berci, vagy Bán Gyuszi, nem tudom.

Útközben bővült az ismeretem a bejelentésről, megtudtam, hogy a Kopolya

csatorna vízminőségével van baj, ezzel kapcsolatban tett bejelentést a csatorna mellett lévő tanya tulajdonosa.

Utólag rekonstruálva magamban a helyszínt, valahol az egykori Cukorgyárnak a belső tavainál átmentünk a Kopolya-csatorna hídján, és innen gyalog folytattuk utunkat. A Kopolya-csatornán semmi rendkívüli dolgot nem tapasztaltunk, nem pipáltak a halak, nem láttunk haltetemeket, a víz felszínén olaj, vagy túlburjánzó vízínövényzet sem volt. A vízminőt azért megvettem. Elértünk a tanyához, ahol a gazda, egy magas szikár bácsi – én akkor még sok mindenkit bácsinak láttam - a kapuban várt minket és köszöntés után előadta:

- Nem értem a köztársaság vezetőit, hogy engedhetik meg, hogy a vizek így elszennyeződjenek?

Ez a szó, hogy köztársaság, nagyon megütötte a fületem, nem értettem, miért használja ezt a kifejezést, hisz népköztársaság az államformánk. Nem sejtettem, hogy ami neki természetes, mint múltjának egyik államformája, pár évtized múlva már számomra is ismerősen cseng majd. Nem volt sok időm a rácsodálkozásra, mert az igazán fura dolog ez után következett, amikor is a gazda előadta, mire alapozza, hogy baj van a csatorna vízminőségével.

- Kérem tisztelettel, a vasárnapi húslevesünk megzavarosodott. Az asszony feltette a levest főzni épp úgy, mint máskor, de zavaros lett.

Bevezetett minket az udvarra, és megmutatta azt a homokkal töltött edényt, amelyen főzés előtt át szokták vezetni a Kopolya-csatorna vizét.

Azt, hogy a húsleves mitől zavarosodott meg, nem tudtuk kideríteni, arra sem emlékszem, hogy mivel magyaráztuk, vagy magyaráztuk e egyáltalán a jelenséget, de ez a történet pályám során gyakran eszembe jutott és számomra ez a bejelentés a természetes vizek tisztaságának és hasznosításának jelképévé vált.

A külszolgálat

A vízminőségi ágazat az évek során a legkülönbözőbb szervezeti formákban és hatáskörökkel volt jelen a vízügyi igazgatóság életében. Volt csoport, osztály, önálló csoport, adott szakvéleményt hatósági és kezelői feladatokhoz, szennyvízellenőrzést végzett, szakágazata volt a vízminőségi kárelhárításnak, szóval változatos volt a munka, gyakori

A Sarkadi Cukorgyár szennyvíztározóinak levegőztetése az 1970-es években

volt a külszolgálat.

Az 1980-as évek elején 6 csoport – köztük a vízminőségvédelmi csoport - a Vízgazdálkodási Osztályhoz tartozott, melynek vezetője akkor Szlávik Lajos volt, aki mindenkivel szemben, beleértve önmagát is, komoly elvárásokat támasztott. Osztályvezetőnk minden hozzátartozó ágazat munkáját a legapróbb részletekig igyekezett megismerni, de nem csak igyekezett, meg is ismerte. A vízminőségvédelmi csoport munkájában is részt vett, kiszállásokra is velünk jött. Egyik alkalommal a szarvasi MOHOSZ-DÉLÉP üdülőjében történt rendkívüli szennyeződés kivizsgálására kísért el minket. A kis csapat tagja volt még Béla (Elekes), Jolcsi (Sebestényné). Maga a rendkívüli szennyeződés is emlékezetes maradt számunkra. Egy karbantartó ugyanis egy vödör olajat öntött a csapadécsatornába, mely 10 méteren belül a Szarvasi-holtágba torkollott. Tetőt azzal magyarázta, hogy ő úgy tudta, hogy az a csatornaszem a közcsatornába van bekötve. Mintha az rendjén való lett volna, hogy odaöntünk egy vödör olajat. De ez a kiszállás mégsem emiatt lett igazán emlékezetes.

Hazafelé megálltunk egy boltnál, hogy valami ennivalót vegyünk ebéd gyanánt magunknak. Ezt követően, valószínű a bolt adta az apropót, osztályvezetőnk arról kezdett polemizálni, hogy milyen ellentmondásos dolog az, hogy ha valaki ellop a boltban egy 2 Ft-os csokit az bűn, de ha valaki nem megy vissza a munkába külszolgálat után az természetes, az nem számít lopásnak. Összenéztünk munkatársaimmal és vettük a lapot, bár már nem sok volt hátra a munkaidőből, visszamentünk a vízügyi-

re. Ezt követően még évekig, ha külszolgálatra mentünk, és úgy terveztük, hogy már nem jövünk vissza, azt így jeleztük egymásnak:

- Sziasztok, holnap külszolgára megyek és lopok egy 2 Ft-os csokit.

A Sarkadi Cukorgyár „vízminőség-javító” programja

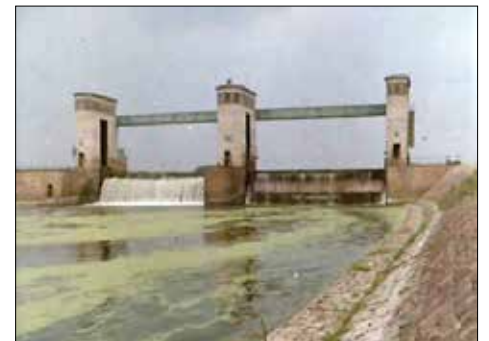
A vízügyi igazgatóságnak évtizedeken keresztül, minden ősszel komoly kihívást jelentett, hogy károkozás nélkül vezényelje le a Sarkadi Cukorgyár ipari szennyvizének a Fekete-Körösbe történő vezetését. A 70-es években, amikor a gyár technológiájával és szennyvízelhelyezésével megismerkedtem, a szennyvizek tisztítására kizárólag ülepítő tavak szolgáltak. A szeptembertől kora tavaszig tartó kampányidőszakban képződött szennyvizet a tározótavakba vezették, ahol az a nyár folyamán kirothadt, szervesanyag tartalma részben lebomlott. Ősszel pedig egy levonuló árhullám alatt, a halélettani szakvélemény alapján igényelt hígítás mellett, elvezetésre került. Persze ez nem volt ilyen egyszerű, az elvezetési igény és a levonuló árhullám néha nehezen talált egymásra. Szép lassan azonban megindult a fejlődés, a gyár ipari technológiájában komoly rekonstrukciót hajtottak végre. A hűtővíz-kört és a hűtőtavakat korszerűsítették, így a víz visszaforgatás révén csökkent a felhasznált víz és ezzel együtt az elvezetést igénylő szennyvíz mennyisége. Felbővítették a szennyvizek betározására szolgáló tavakat, előülepítők épültek. Szóval minden szépen alakult, a nyolcvanas évek vége felé kiépült a nyárfás öntözőtelep is. Öröm volt szennyvízellenőrzésekre járni, a gyárnak már

nem kellett az elvezetett szennyvíz után szennyvízbírságot fizetni. Nem kellett már az árhullámot várni és drukkolni, hogy a szennyvízleeresztés során semmilyen rendkívüli esemény ne történjen. Számomra külön öröm volt, hogy ennek a fejlődésnek tanúja lehettem. Úgy gondoltam, a kibocsátott szennyvíz szennyezőanyag tartalma tovább már nem csökkenthető. Sajnos tévedtem, a rendszerváltást követően, pár éven belül a kibocsátott szennyezőanyag-tartalom nullára csökkent. A Cukorgyárat bezárták.

A békalencse, és a mundér becsülete

Az igazgatóság felszíni vizein képződő békalencse és hínárproduktum megjelenése évente változó intenzitásban borzolta az itt élő emberek kedélyeit.

A vízínövény túlprodukció természetes velejárója a mezőgazdaság számára életet biztosító duzzasztásnak és a csatornázásnak. A napfényes órák nemcsak a szántóföldi növényeknek biztosítanak kedvező életfeltételeket, a nap sugarai a búza érlelésével egyidejűleg lehetővé teszik a vízínövények nagymértvű burjánzását is. A szennyezőanyag-terhelés, amely a felszíni vizeket éri, analóg a szántóföldek trágyázásával. Ilyen köznapi és egyéb tudományos

Vízínövény túlprodukció a Békésszentandrási duzzasztónál 1968.

alapon igyekeztem magyarázatát adni 2004-ben egy lakossági fórumon annak, hogy miért olyan nagymértvű a Kettős-Körös köröstarcsai szakaszán levonuló növényi túlprodukció. Az igazgatóságot Bak Sándor igazgató úrral képviseltük. A megtartott előadások után élénk vita bontakozott ki. A hozzászólásokból úgy tűnt, hogy az én előadásomban elhangzottakat megértéssel elfogadják, míg nem egy horgász felszólalása teljesen kijózanított.

- Én kérem tökéletesen megértettem a békalencse és hínár képződés folyama-

Folytatás a 7. oldalon ➞

tát, már csak azt nem értem, hogy általában miért pont délután két órakor kezd el a békalencse és a hínár ilyen nagy vehemenciával szaporodni? Hát igen, az oldalcsatornák, köztük a Hosszúfoki-főcsatorna szerepét nem ragoztam túl.

A búcsúzás

A vízügyi igazgatóság kifelé egységes

szakmai álláspontja, házon belül a különböző szakágazatok egymásnak elmentendő érdekeiből fakadó, sokszor heves viták eredményeként született meg. Más volt az érdeke az árvízvesznek, a belvizesnek, mások voltak a vízhasznosítás és a vízminőség érdekei. Hogy többnyire jól képviseltem a vízminőség ügyét ezekben a vitákban, azt Szabó János, akkor még belvizes osztályvezető

szavai igazolták vissza számomra, amikor nyugdíjba mentem. Többek között ezekkel a szavakkal köszönt el tőlem: - Nem lesz jobb az élet nélküled, de tagadhatatlanul könnyebb lesz.

Ez nekem, a közel negyvenéves vízminőségi munka elismerését jelentette. Köszönöm.

Dr. Vasas Ferencné

Csiffári Nándor (Díjazott)

1974-ben végzett az Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérési és Földrendezői Főiskolai Karán, mint földmérő üzemmérnök. Még ebben az évben munkába állt a Vízügyi Igazgatóság Műszaki Tervezési Osztályán. Azóta folyamatosan az igazgatóság dolgozója geodétaként, jelenleg az Árvízvédelmi és Folyószabályozási Osztályon. Ez a foglalkozás megköveteli a természetben való tartózkodást, még ha gyakran mostohák is a körülmények, de ő ott érzi igazán jól magát. Két lány édesapja. Szereti a természetjárást, kedveli a történelmi regényeket.

Ami a napi jelentésekből kimaradt

2010. június 2-a reggel hat óra. Az udvaron tesztek-veszek, amikor egy ismerős autó áll meg a kapubejáróban. Kisházi Péter Konrád, aki egy kicsit Béla is, a főnököm pattan ki belőle. Utasítása rövid, de határozott. - Egy óra múlva teljes menetfelszereléssel legyél bent a központban - mondja és máris fürgén ugrik vissza a volán mögé és indul is. Még annyi időm van, hogy utána kiáltom: -Hová megyünk? - Alig hallom a vá-

laszt, hogy Miskolcra. Ebből már mindent tudok. A rádióban, a televízióban minden híradás azzal foglalkozik, hogy áradnak a felső-magyarországi folyók és mi, mint a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozói megyünk segíteni az árvízvédekezésben a miskolci kollégáknak. Most az a ritka helyzet állt elő, amikor két hét elteltével újra ugyanoda kell menni. Munkatársaim pont két hete, Pünkösdkor jöttek haza Miskolcra. Most a sok eső hatására újabb árhullámok indultak el ugyanazokon a folyókon és ezek szerint most engem is vezényeltek.

Bent a központban már gyülekeznek a többiek is. Most ötvenegyen megyünk. 8 órára minden elrendeződik, mindenki megtalálta a járművét, amivel menni fog, így elindulhatunk. Útközben Szeghalomban még csatlakoznak hozzánk a szarvasi és szeghalmi szakaszról vezényelt kollégák. Miskolcon a Petőfi Laktanyában szállásolnak el minket. A főnököm és Dénes Gyuri megcsinálja a beosztást. Mindenki megtudja, hová kell mennie. Engem Hernádkérsre osztanak be. Én éjszakás leszek, a váltótársam Szűcs Pista lesz a nappalos. Amint kihirdetésre kerül a beosztás, a nappalosok már mennek is. Este hat óra felé indul a váltás. Elmondták ugyan, hogyan jutunk Hernádkérsre, mégis eltévedünk. Nem találtunk rá arra az új útra, ami még a térképen sem szerepel. Így csak nagy kerülővel jutunk állomáshelyünkre. Mivel a halmaji úton Kiskinizs felől érkezünk át kell mennünk a Hernádon. Az úton már folyik át a víz. Olyan 20-25m szélességben 10-15 cm-es az átbukás amin még biztonságosan átjutunk. Az út mellett még látszik az előző védekezésből megmaradt homokzsákokból épült gát. Gyorsan megtörténik a váltás.

Mindenekelőtt meg kell keresnem a Polgármesteri Hivatalt. Jelentkez-

Folytatás a 8. oldalon ➔

Hernádkérs, az ominózus szeszfőzde

Ez az a ház, amely végül az árvíz áldozatául esett

nem kell ugyanis, hogy itt vagyok és én leszek az éjszakás. Az egyik falubeli szívesen megmutatja merre menjek, majd hozzáteszi:

-Aztán itt pálinkát ne vegyen, mert túlságosan vizezik. Nagyon bambán nézhetek rá, mert csak legyint és továbbáll.

A Polgármesteri Hivatalban találkozik a polgármester úrral, a katasztrófavédelmessel, az alpolgármesterrel. Megtudom, hogy napal még csak van néhány önkéntes, de éjszaka egyetlen hadra fogható ember sincs. Telefonszámokat cserélünk, még pár szó a faluról és én indulok, hogy felmérjem a terepet. Már sötétedik. Sietnem kell, hogy még lássak valamit. Meglepődve tapasztalom, hogy kiépített árvízvédelmi töltés nincs. Az alföldi ember lévén nem ehhez vagyok szokva. Itt, ha megárad a folyó, akkor addig terül szét a víz, míg nem talál egy magaslatot, ami gátat vet duhaj kedvének. A falut kettéosztja a rajta áthaladó közút. A Hernád felé eső oldala jóval alacsonyabb, mint a másik oldal. Gondoltam végigmegyek a falun. A szomszéd település Nagykinizs. Arra indulok. A község legmagasabb pontja a Polgármesteri Hivatal környéke. Ahogy távolodok, a terep egyre lejt. A falu vége előtt egy érvonulat keresztezi az

utat, amely ezen a szakaszon a falu legalacsonyabb pontja. A két szomszéd település teljesen összeépült. Az út menti kerítés is folytonos. Csak abból vehető észre a határ, hogy a helységnév tábla jelzi. Csak később tudom meg, hogy ez szent tábla. Úgy tűnik, hogy ezen a részen az út mellé a Hernád felől épült házak valószínűleg nem lesznek veszélyben. Legfeljebb az említett érvonulatban lévő épületek helyzete kétséges. Elérve a helységnév jelző táblát visszafordulok a falu másik vége felé. A terep a Polgármesteri Hivaltól erre felé is lejt. Itt is úgy találom, hogy az út mellé épült házak valószínűleg nem lesznek veszélyben. A folyó felőli oldalon hirtelen elfogynak az épületek, de a másik oldalon még tovább tartanak. A házak után itt is megvan még az előző védekezésből visszamaradt gát. Az utolsó háztól kicsit távolabb észreveszek még egy épületet. Ez messzebb került az úttól, mint a többi. Mivel bevédve nem volt, a víz már elöntötte. Közben besötétedik. Nagy nehezen tudom kisilabizálni, az épületen lévő írást: SZESZFÖZDE. Most értettem meg, hogy megérkezésemkor az útbaigazítóm miért óvott a vizezett pálinkától. Innen a másik oldalon még vagy tíz ház sorakozik. Elhagyván ezeket is elérem a falu végét. Innen olyan

kétszáz méterre egy major következik. Valamikor termelőszövetkezeti központ lehetett. A Hernád felőli oldalon itt megszűnik a nyúlgát. A másik szomszéd falu Felsődobsza. Nem messze van. Mintegy négy-öt száz méter, de addig már nem megyek el. Visszamegyek a folyó felőli utolsó házig. Szerencsére jó lámpám van, így szemügyre veszem a házak mögött hevenyészve földből összetúrt gátat. Keskeny, a tetején éppen hogy csak gyalogosan el lehet menni. Lefóliázva nincs. Ez a gát az előző árvíznél megtartotta a vizet. Hátha így lesz most is. A helybeliek nagyon reménykednek benne. Visszamegyek oda, ahol beérkeztünk a faluba a halmaji útra. Itt látom igazán mennyit áradt a folyó. Éjjel 11 óra van. Már az átbukás szélessége eléri a 100m-t. A mélységét meg sem tudom becsülni. Félelmetes az a sustorgás amit az áradó folyó kelt. Ilyet még nem láttam. A víz szemmel láthatóan emelkedik. Az átbukás szélessége rohamosan nő. Most már nem mernék kocsival átmenni rajta. A helyi mederőrről még átmegy. Neki két óránként le kell olvasni azt a vízmércét, ami a túloldalon van. Traktorral jár. Ez még biztonságosnak tűnik. Elindulok a házak mögötti földből készült hevenyészett gáton. A tetejéből csupán pár cm látszik ki. Nem merek tovább menni. Visszafordulok. Már biztos, hogy meghágja a víz, és elönti azt a hat házat ami nem a kövesút mellé, hanem egy azzal párhuzamos utcában épült. Szerencsére ekkor váratlanul megjelenik a Polgármesteri Hivatal két alkalmazottja, akiknek jelzem, mit tapasztaltam. Ők is meg akarnak győződni a helyzet komolyságáról, ezért elindulnak a töltésen annak ellenére, hogy az alacsonyabb helyeken már hangos csobogással folyik át a víz. A sötétben hamar eltűnnek a szemem elől. Egyre több helyen bukik át a víz a gáton. Kicsit aggódom, de azzal nyugtatom magam, hogy ők helybeli lakosok, jól kiismerik magukat és tudják, merre lehet

Ez a hevenyészett nyúlgát végül megvédte a falut

menekülni. Egyszer csak hirtelen, teljesen más irányból, mint vártam, megjelennek. Ők menet közben tájékoztatták a házban maradottakat a szomorú állapotokról. Innen visszamegyek a pálinkafőzdéhez. A helyzet itt is ugyanaz. A gátat itt is meghágta a víz és lassan elönti a kerteket, udvarokat. Az úttól messzebb épült házak lakóit már kitelepítették. Mióta a Polgármesteri Hivatal alkalmazottai elmentek, a polgárőrség két emberén kívül teremtett lélekkel nem találkozok egész éjjel. Lassan megvirrad. Reggel öt óra. Látom, hogy az egyik ház előtt szemre való fiatal lány láthatóan rám vár, a kezében termoszsal. Frissen főtt kávéval, kis süteménnyel kínál. Örömmel, hálásan elfogadom. Igazán most, miután kivilágosodott látszik, hogy mekkorát emelkedett a víz. A szeszfőzde melletti utolsó ház padlószintje egyezik az országút szintjével, de az udvara már jóval alacsonyabb. Az udvarban kombájn, teherautó, traktor, különböző mezőgazdasági eszközök vannak. Ezek a gépek reggelre víz alá kerültek, sőt a lakóház falát is elérte a víz. A lakóteret ennek ellenére nem fenyegeti, hisz a padlószint magasan van.

Közben megérkezik a váltás. Visszatérünk a szállásunkra. Gyors fürdés

majd alvás. Gyorsan eltelik a nap. Itt az idő indulni kell az állomáshegyünkre. Most már a rövidebb úton megyünk, így hamarabb odaérünk. Az út egy dombtetőn húzódó szakaszáról rá lehet látni a Hernád völgyére. Megállunk pár pillanatra. Lélegzetelállító a látvány innen fentről. Egy tengert látunk, ahogy letekintünk a mélybe. Kirajzolódik a vízzel teljesen körülzárt Ócsanáros körvonala. Víz, víz amerre a szem ellát. Ha nem tudnánk, hogy annak a sok víznek nem kellene ott lenni, még szép is lenne. Így inkább félelmetes az amit látunk. Visszaszállunk az autóba és megyünk tovább.

Váltás után nyakamba veszem a falut. Felmérem, hogy mi változott reggel óta. Az mindenesetre rögtön látható, hogy a folyó tovább áradt. Az ideiglenes gát egy részét a pálinkafőző kerítésének falazott lábazata alkotta. Az nyilvánvaló volt, hogy a víz át fog bukni a kerítés lábazatán. Ezért mögötte homokzsákokból új védelmi vonal létesült. Napközben tűzoltók érkeztek. Ők szivattyúzzák vissza a mentett oldalon megjelenő vizet. A szivattyúk szakaszosan működnek, még nincs szükség folyamatos üzemeltetésükre. Egész éjjel járom a falut. Itt-ott kezdi vészesen megközelíteni a víz a gát tetejét. Itt-ott magasítani kell a töltést. Ember

nincs. Szerencsére a tűzoltók segítőkészek. Ők megfogják a homokzsákokot is, ha kell és segítenek. Figyelem a nyúlgátakat. Ahol kell, megigazitok néhány homokzsákokot. A víz egyre csak emelkedik. A szeszfőzde melletti ház – a gazdáját nevezzük Zsoltinak – falát figyelem különösen. Eléri-e a víz a bejárat előtti beton tetejét. Az épületbe innen még két lépcső vezet. Ha eléri a víz a beton tetejét, akkor még csak a garázs kerül víz alá, a lakótér nem.

Nyár van. Korán virrad. Reggel ugyanúgy vár a kávé, mint előző nap. Lassan előbújnak az emberek is. Engem kezdenek Gyula bácsinak szólítani. Nem értem, honnan veszik ezt a nevet, de nem tiltakozok. Így egyre többen szólítanak Gyula bácsinak, vagy egyszerűen csak úgy emlegetnek, hogy a „vízügyes”.

A ma reggeli vízmérce leolvasás szerint a Hernád Hidasnémetinél meghaladta ez eddig mért legnagyobb vízállást. A nyúlgátat tovább kell építeni Felsődobsza felé. Az építésbe sok beleszólásom nincs. A fő irányító az alpolgármester. Leterítnek egy három méter széles fóliát és egy lassan mozgó traktor pótkocsijáról rácsorgatják a földet, majd a fóliát visszahajtják. Tény és való, hogy a gátépítés látványosan, gyorsan halad, viszont ez a hevenyészve összehordott valami a későbbiekben kiderült, hogy csak rontott az állapotokon. A módszert megértem, mert egy-két emberen kívül hadra fogható munkaerő nincs. A víz jön, valamit tenni kell.

Június 4-én kicsit enyhül a helyzet. A folyó tetőzött és estére megindul a lassú apadás. Egy kis lélegzetvételhez jutunk. Zsolt garázsa megmenekült. Pár centiméteren múltott csupán, hogy elöntse a víz. Nem így járt viszont a halmaji út melletti egyik ház. Reggelre kidőlt a hátsó falának egy része. Maga az épület nem dőlt össze ugyan, de mégis szívszorogató a látvány, ahogy az országút-

ról be lehet látni a szobába. Látható a szekrény, az asztal, a tévé, az ágy. Vagyis minden ott maradt a házban. Egy élet munkája vész el egy pillanat alatt. A ledőlt fal mintha a ház nyitott szája lenne, amivel kétségbe esve segítségért kiált. Itt több épület is víz alá került, de ez az egy nem bírta ellenállni a víz erejének és megadta magát.

Az apadás okozta örömet igencsak mérsékli egy rossz jel. Egész éjjel szakad az eső. Másnap reggel még rosszabb hír érkezik. Kassa fölött van egy tározó, ami a sok eső hatására nagyon megtelt és ezért a Hernádba engedik a vizét. Az újabb esők és a tározó ürítésének hatására az előzőnél is magasabb vízállások fognak kialakulni az előrejelzések szerint. Még csak ez hiányzott. Az igencsak gyenge védelmi rendszer nem tudom hogyan fogja kibírni a víz újbóli támadását. Az apadás nem sokáig tart. Újból újult erővel még vadabban árad a folyó. Az a hátborzongató sustorgás, ami különösen éjjel hallható egyre erősödik, egyre félelmetesebb. Tovább kell erősíteni a gátakat. A traktorral lecsorgatott földből épített valami nem lesz elég. A víz bejutott a fólia alá és teljesen eláztatta a földet, ami kezd teljesen szétfolyni. A nappali műszak homokzsákokkal igyekszik megerősíteni. Az idő sürgetése és a kevés munkaerő miatt egyelőre

csak egysoros nyúlgát épül.

A következő nap reggelén lélekszakadva fut hozzám egy ember. Azonnal tenni kell valamit mondja, mert Felsődobsza alatt már folyik át az országúton a víz. Ha pedig ott kiönt a folyó, a falu másik felének is víz alá esik egy jó része. Odasietek és látom, hogy itt valószínűleg a senki földjén járok. A hernádkércsiek azt gondolták, hogy a felsődobszaiaknak, a felsődobszaiak pedig azt gondolták, hogy a hernádkércsieknek kell itt ellátni a védekezést. Gondolkodásra nincs idő. Már vagy tíz centi vastagon bukik át a víz az országúton és az átbukás szemmel láthatóan emelkedik. Szerencsére van megtöltve homokzsák, van egy targonca is, amivel ki lehet vinni a helyszínre az anyagot. Sikerül két embert találni és nekiállunk a munkának. Közben megjön a váltás. A gátat a nappali műszak fejezi be.

Még e nap estéjén történt egy kis nézeteltérés. Már sötét este volt. A nyúlgát Zsolt kapubejárójáig épült ki. Az újabb áradás szükségessé tette a gát meghosszabbítását a kapubejárón túlra. Amikor hozzáfogtunk nekem támadt, hogy hogyan képzelem eltorlaszolni a kapubejáróját. Így ő nem tud kiállni a garázsból. Mondom neki, hogy az áradás teszi ezt szükségessé, és ha nem tesszük meg,

átbukik a víz a kövesúton és előnti a falu másik felének egy részét is. De tovább támadott, hogy miért nem értesítettem, hogy mire készülünk, mert az ő gépei ott állnak az udvarban és én mondom meg, hogy mi legyen velük. Elvigye-e azokat, vagy se. Nem igazán értettem a viselkedését, hisz a gépek már napok óta vízben állnak. Én joggal gondolhattam, hogy ha nappal nem állt ki, akkor most, miután már besötétedett, sincs ilyen szándéka velük. Végül is csak úgy döntött, hogy biztonságosabb helyre megy a gépekkel. Ez után a rám való neheztelése minden találkozásunkkor érződött.

Szücs Pistát reggel máshová vezényelték. Helyette Laurinyecz Pali és Szalai Laci került át Nagykinizsről. Úgy nyolc óra felé két nagy busz közeledik a falu felé. Legnagyobb megdöbbenésemre a két busz megáll a volt tsz központnál tele gyakorló ruhába öltözött rendőrrel. Ahogy rájuk pillantottam, nem állhattam meg no nem hangos nevetés, mint inkább enyhe kuncogás nélkül. Ugyanis számomra nagyon mókásnak tűnt a 80 fehér gumicsizmába bújt rendőr. Ennek valószínűleg az az oka, hogy én eddig csak fejögulyás és állatorvos lábán láttam fehér gumicsizmát. Mint kiderült, ide vezényelték őket segíteni az árvízvédekezésben. Most jöttek, amikor gyakorlatilag a védelmi rendszer már kiépült. Már csak erősíteni kell a gátakat. A sok munkáskéz hamarabb kellett volna. Hirtelen sokan lettünk. Ennyi emberrel nem tudunk mit kezdeni. Gondoltam felhívom Reményi Zoltit, aki a szomszédos Felsődobszán irányítja a védekezést, és az egyik buszt átirányítom oda. Látom, hogy elkeseredetten védekeznek, hátha szüksége lenne segítségre. Ő örült a felajánlásnak. Így az egyik busz átment a szomszédba. Az itt maradtak azután az egysoros nyúlgát mögé még húztak egy másik sort. A falu Nagykinizs felé eső végén lévő hajlatot is lezárták kétsoros homok-

Tovább kell erősíteni a gátakat, újra támad a folyó

zsákból készült gáttal. No, amikor ezt meglátta a polgármester, elkezdett szentségelni. Az volt a nagy baj, hogy túlmentünk a gáttal a Hernád-kércs végét jelző helységnév táblán. Így mi már Nagykinizsen védekezünk, ami főbenjáró bűn volt. Igaz csak néhány méterről volt szó, de ez nem enyhítette a polgármester dühét. Az itt megépült gát kálváriája ezzel nem ért véget. Az utca Hernád felé eső oldalán lévő lakók szinte felázadtak. Zavarta őket a gát. Felháborodottságukban azzal fenyegetőztek, hogy szétbontják. No, ennek az lett a következménye, hogy géppisztolyos kommandósokat vezényeltek a faluba, akik lecsendesítették a háborgókat.

Egyre aggasztóbb hírek érkeznek. Mindenfelé elkecseregett védekezés folyik. Sajnos van, ahol sikertelenül. Gátszakadásokról, Felsőzsolca elöntéséről érkezik a szomorú tudósítás. A váltás egyre nehezebben oldható meg. Egyre több utat kell lezárni. Végül csak egy úton lehet Miskolcot megközelíteni. Mindenki ezen közlekedik. Olyan dugók alakulnak ki, hogy csak a városból való kijutás már másfél órába is belekerül. Ezért olyan döntés születik, hogy az éjszakai és a nappali műszak is maradjon kint. Erősítést is kapunk további kollégák személyében. Így már heten látjuk el a szolgálatot. Találunk szállást a volt tsz központban. Kaját is sikerül szerezni. Így megvagyunk valahogyan.

Most jöttem rá, hogy miért lettem én Gyula. Az egyenruhánk hátuljára ugyanis az van felírva, hogy „KÖVIZIG GYULA”. A falubeliek azt hitték, hogy az az én nevem. Amikor már többen lettünk, akkor lepődtek meg igazán. Ennyi Gyulát egy rakáson még nem láttak. Egyikük meg is kérdezte, hogy mi tényleg mind Gyulák vagyunk? Egyikünk gondolkodás nélkül rávágta: -Tudja ez olyan munkahely, ahová csak Gyulákat vesznek fel. Ezen jól nevetve elmagyaráztuk mit is jelent

a felirat a hátunkon. Mindenesetre én továbbra is Gyula maradtam.

A víz egyre csak emelkedik. Úgy tűnik, hogy a gát már elég magas. Kisebb beavatkozásokra azért még szükség van. Ahol egysoros, oda még egy sor homokzsákot kell húzni, ahol nagyon folyik, ott meg kell vizsgálni az okokat és kijavítani, ha lehet. A traktorról lecsorgatott földből épített szakaszon nem csak az a baj, hogy alkalmatlan a védelem feladatát ellátni, hanem az is, hogy nagyon leszűkíti az országutat. A földdepónia mögé, annak megtámasztására homokzsákokból épített nyúlógát következtében az út már csak egy sávon járható. Két szemben haladó jármű kitérése majdhogynem lehetetlen. Egyik alkalommal pont ezen a szakaszon erősítjük a gátat. A homokzsákokat targoncával hordjuk ki. Egyszer csak arra leszünk figyelmesek, hogy Felsődobsza felől villogva közeledik egy felvezető rendőrautó. Egy konvojt visz valahová. Amikor odaér mellénk még olyan 8-10 homokzsák van a targoncán. Mondom a felvezető rendőrnek, hogy rögtön lekapkodjuk ezt a pár zsákot és a targonca máris indul vissza és ők is mehetnek tovább. Erre az a válasz, hogy ő ugyan nem vár egy másodpercet sem, azonnal álljunk félre. Hogy nyomatékot adjon a szavának, kaján vigyorral, teljes hangerővel bekapcsolja a szirénát. A fűlsiketítő hang szinte átszakítja a dobhártyánkat. Mondani hiába mondanék bármit is, nem hallaná. Csak magamba gondolom:

-Hogy az a jó édesanyád miért nem maradt lány!

Állítom, hogy a konvoj hamarabb folytathatta volna az útját, ha a rendőr megvárja, míg leszedjük azt a pár zsákot, mint így. Nem kis időbe kerül ugyanis, mire a targonca talál olyan helyet, ahol félre tud állni.

Ha az éjszakát kibírja a gát, akkor megmenekül a falunak az országút másik oldalán levő része. A gát orrán-száján ereszti a vizet. A tűzoltók szivattyúi most már egy percre se állnak le. Igyekszünk utólagos fóliá-

zással csökkenteni a csorgást. Ez kisebb-nagyobb eredménnyel sikerül is. A gátat végig fáklyákkal világítjuk meg. Ezek fényénél dolgozunk. A kövesút alatt húzódó szennyvízvezeték csatornaszemei okádják a vizet. Gyorsan körbekerítjük homokzsákokkal. Figyeljük Zsolt házát. A víz most nem kíméli a garázst, már a lakótérbe vezető lépcsőn kúszik felfelé. Közben szemmel tartjuk a falu másik végén lévő védművet is. Megállapítjuk, hogy itt a gát szakszerűen került megépítésre, aggodalomra nincs ok. Menet közben találkozunk a géppisztolyos kommandósokkal. Ketten vannak, az egyikük nő. Amikor már messze mennek, gonoszul megjegyezzük, hogy a marcona amazonba nem sok nőiesség szorult. Ha lenne egy kis bajusza, jó vágású férfinak nézhetnénk. Lassan megvirrad. A gát áll. Ébred a falu. Első útja mindenkinek a vízhez vezet. Sokan panaszkodnak, hogy a fürdőszoba úszik. A csatornán oda is bejut a víz. Van, akinek a pincéje plafonig megtelt vízzel. Kérdezik mire lehet számítani. Megnyugtattuk őket, hogy további áradás nem várható. Ma már el fog kezdődni az apadás. Megnézzük Zsolt házát. A víz megkímélte a lakást. Az első lépcső tetejét nem érte el. Az udvar, a garázs víz alatt van ugyan, de legalább a lakótér megmenekült.

A folyó már nem árad tovább. Soká tetőzik. Majd nagyon lassan elkezdi apadni. Kicsit megnyugszunk. Jobbára csak figyeljük a gátat. Nem igen kell már csinálni vele semmit. Így telik a következő nap is.

Már annyit apadt a folyó, hogy meg lehet nyitni a víz alá került gátakat, hogy gyorsabban vonuljon vissza a víz. A rendőrök bontják a Nagykinizs felőli védművet. A tűzoltók munkája véget ért. Mennek másfelé. Holnap mi is elmegyünk. Ránk itt már nincs szükség.

A KÖVIZIG dolgozói közül most 33-an készülünk haza. A következő napi jelentésben már biztos, hogy 33-al

kevesebb létszám lesz beírva. A napi jelentés arról szól, hogy hány ember, hány munkagép, hány homokzsák-ból, hány méter hosszú gátat épített, milyen egyéb beavatkozást hajtott végre. De amíg ezek megfogalma-

zódhatnak a napi jelentésekben, a gátak mentén nagyon sok minden történik, ami életszerűvé és egyben emlékeztetéssé és egyedivé tesz minden árvízvédekezést. Természetesen ezeket nem kell a napi jelentésekben

lejegyezni. Ezek írás nélkül is megmaradnak a résztvevők emlékezetében.

2010. június 9-én 17 óra 20 perckor indulás haza.

Csiffári Nándor

Czakóné Czédli Jolán (Különdíjas)

„Vízügyes” családból származik, aki a BME elvégzése után okl. vízépítő mérnökként, 1973-ban került a vízügyi igazgatósághoz, a Vízrendezési Osztályra, ahol 1982-ig dolgozott, az utolsó két évben osztályvezetőként. 1982-ben mezőgazdasági-vízügyi szakmérnök lett. Ezután két gyermekével négy évet töltött GYES-en, majd visszatérve 1986-tól a Vízgazdálkodási Osztályra került. Ott különböző beosztásokban - végül 13 évig osztályvezetőként - dolgozott, 2008-ig. A 2007-ben kapott Vízügyes aranygyűrű a legkedvesebb elismerés számára.

Vízügyi emlékeimből

Tarhos, 1980. (A térkép)

Azt hittem, másik nagy élményem nem lesz azon a nyáron, húgom kislányának a születése mellett. Ez az esemény lázba hozta az egész családukat, csodájára jártunk az aranyos, takaros kis jövevénynek, örülve érkezésének. Én lettem a keresztanyja, ami külön boldogsággal töltött el.

1980. július volt, javában benne voltunk a nyárban, mely azonban nem a nyaralástól vált emlékeztetéssé, hanem mert tragikus esemény történt. Eleinte, míg a mederben, majd a gátak között folyt a víz, engem nem különösebben érintett, csak mint belvízi befogadót figyeltem a folyókat,

mert a Vízrendezési Osztályon dolgoztam, de természetesen követtem az árvízi eseményeket is. Tudtam azt is, hogy a Kettős-Körös folyó már tetőzött Békésnél is, apadóra fordult az árhullám, aggodalomra nincs semmi ok, különben is nagyon bízunk a töltésekben, az árvízi szükségtározókban, a szakértelemben, nagy meglepetés már nem érhet bennünket, gondoltuk. De ért..... Július 28-án a reggeli órákban egyszer csak elterjedt az ügyleten a hír, kiszakadt a Kettős-Körös jobb parti töltése Békés alatt, Hosszúfok közelében, és a szakadás nőttön-nő, előtéssel fenyegetve a környező területet! A védekezés azonnal megkezdődött. Rendkívüli lett a készültség. (Előtte a hazai és a felső vízgyűjtőn is jelentős csapadékhullás volt, ár- és belvízvé-

dekezés már egyaránt folyt.)

A Törzs azonnal beosztott belvizes kollégáimmal (Fazekas Pista, Konczos Pali, Cserkúti András és Bacsa Vilmos anyagosa) egy csoportba engem is, terepjáróval a térségbe küldtek, azzal a céllal, hogy járjuk be a területet, s menjünk Tarhosra védekezni. A terület műszaki létesítményeit szemléljük meg, amely művek részt vesznek a vízvezetésben, védekezésben, s majd az elvezetésben. Doboz felől érkeztünk, még száraz, „békés” volt Békés-Tarhos környéke. Bejelentkeztünk Tarhoson, elindultunk a szakadás irányába, még nem látszott a víz közeledése, ahogy haladtunk a községből a dülő utakon Hosszúfok felé. Nem a mi feladunk volt, de ahol láttunk valakit az előntés előtt álló területen, értesítettük a kitelepítésről, az állatok elszállításáról. Volt, aki nyugodtan kórót vágott, és fogalma sem volt az eseményekről, hogy nemsokára a tanyáját már víz fogja borítani. Emberileg megrázó, drámai volt a helyzet, de szakmailag érdekes.

Magam már láttam ilyet, 1974-ben a Kisdeltában, Nagy György főmérnökkel, mint pályakezdő kimehettem, láttam a kiömlő vizet közeledni „zúgva, bölgve”, ahogy Petőfi jól megfogalmazta a Tisza árvizét, s láttam, hogy milyen pusztítást, kárt okozott a tanyákban, az utat, vasutat hogyan semmisítette meg, mintha bombázták volna. Tudtam, hogy itt

Állattartó telep a békési hídnál az elöntött területen 1980 augusztusában

Folytatás a 13. oldalon ➞

Készül a Kettős-Körös jobbparti töltésszakadás ideiglenes elzárása 1980 augusztusában

is erre kell számítani, nyilván a folyótól távolabb már kisebb erővel, de támad a víz. Közben érkeztek a hírek, remény nincs a szakadás azonnali elzárására, betöltésére, de nagy erővel megkezdődött a védekezés, a víz szétterül, talán egészen Sarkadig, a Hosszúfoki-főcsatorna jobb parti töltésén is átfolyhat, s akkor Bélme gyer, Vésztő is elúszhat. Rossz-erdő, Tarhos a legelőször veszélyeztetett, és utána Dobozon is meg fog jelen ni a víz árja, elérheti Sarkadot is, s a Köröst kísérő tanyavilág vályog há zai kártyavárként omlanak össze...

A még meglévő körtöltések szerepe hirtelen nagyon felértékelődött, egyetlen mentsvárként tűntek fel a vagyon és élet megmentésére. A ki telepítés szervezeten megkezdődött és rendben folytatódott. A katonaság elhajtatta az állatokat, s közerőt is vezényeltek oda, elvitték a gyerekeket, nőket, időseket, betegeket, mentették a lakosságot. Kevesen maradtunk, a védekezésben a vízügyeseken kívül a helyi férfiak vettek részt. Tarhos volt az első, amely el lett vágva a külvilágtól, amikor a körtöltésnél megjelent a víz, s helyenként a Békés felé vezető utat is elborította. Azok a lakosok maradtak a faluban, akik védekezésben, s a szervezésben részt vettek. A tanácsházára voltunk betelepítve, onnan az URH segítségével tartottuk a kapcsolatot a központtal, adtuk a jelentéseket a helyzetről, a szükségessé teendőkről, vettük az

utasításokat. A bevezető utat a körtöltésnél el kellett zárni, mert bevezette volna az árvizet is Békés felől, s bizony a körtöltés állapota sem sok jóval kecsegtetett. Be volt növe cserjékkel, fákkal, bokrokkal, szinte járhatatlan volt, s rövidesen a védekezés előkészítéseként megkezdődött a cserjeirtás, kézzel, géppel. Később éjjel valakit - a Pártbizottságról jött vendéget, - elkísértünk egy fáklyával, akkor is ment a munka, dőltek a karvastagságú cserjék, nagy torsok meredeztek, alig lehetett járni a töltésen. Kísérteties volt, a víz már ott volt a másik oldalon, próbálgatta az erejét, s a töltés még nem volt járható...de már kezdett átázni.

Közben Gyulán - Szlávik Lajos vezetésével - a hidrológus szakcsoport elkezdte az előrejelzések készítését, a méréseket, hiszen a legnagyobb kérdés az volt, mikor tetőzik Tarhosnál az elöntés, milyen szinten fog kiegyenlítődni a Körös és az elöntés szintje, ha nem sikerül a szakadást előbb elzárni és mekkora terület kerül víz alá? A tanácsnál elővették a körtöltés tervét és így meg tudtam nézni a töltés koronaszint magasságát, s az URH-n megérkezett az előre jelzett elöntési szint is, s láttam, hogy az mintegy 80 cm-rel magasabban volt a töltés magasságánál! Ez azt jelentette, ha ez alakul ki, víz alá kerül egész Tarhos, a töltés is, esetleg fel kell adni a települést, de erről szó sem lehetett!

Rögtön egy rétegvonalas térképet szerettem volna látni, mert tudtam, hogy vannak magasabb részei is Tarhosnak a Pavilon környékén, de a magassági szinteket fejből nem ismertem. Érdekes, hogy úgy emlékszem, nem volt bennem ijedtség, vagy félelem, egyszerűen szakmai feladatnak láttam a védekezést, s az URH-n kértem, hogy küldjenek ki térképet, mert az nem volt a tervben. Mindenáron szeretnénk volna Tarhost megvédeni, a végsőkéig ott maradni. Közben már Dobozon is folytak az előkészületek a körtöltésen, és Sarkad védelmében épült a Feketeéri töltés. Hősies védekezést igényelt a Hosszúfoki-főcsatorna töltésének megvédelem, mert Bélme gyer, Vésztő felé itt lehetett lokalizálni az elöntést, s ezt is sikerrel oldották meg, mint ahogy végül a többi feladatot is. (Megnyitották a Mályvádi tározót, embert próbáló volt a szakadás elzárása, a Hosszúfoki-főcsatorna töltés és a települési körtöltések megvédelem is. Jó volt látni, tudni a szervezet, a kollégák helytállását, szakmai tudását, az összefogást. Sok embert kellene felsorolni, hogy kiknek az érdeme volt, a védelemvezetéstől, a gátörökig, közerőig, a katonaságig, természetesen nem azonos felelősséggel és súllyal, de együtt.)

De előre szaladtam kissé, ott tartottam tehát, hogy rétegvonalas térképet kértem a gyulai ügyeletről és ígérték is, hogy küldik. Akkoriban egy rózsaszín TÜK-ös (TÜK = Titkos Ügy Kezelés) kiskönyve volt mindenkinek, aki indokolt esetben betekinthejt a „titkos”, vagy „szolgálati használatra” minősítésű térképekbe, a páncélszekrényből kivett és többszörösen titkosan adminisztrált listát alá kellett íratni egy magasabb vezetővel, és záros határidőn belül visszaszolgáltatni, elzárva tartani, és másolatot nem lehetett róla készíteni. Ha lerajzoltak a térképről valamit, azt minősítettetni kellett, s újabb adminisztrációnak kellett alávetni. A leadás is hasonlóan nagy adminisztrációt igényelt, ha elveszett, azt

viszont főbenjáró bűnnek tekintették. Ez volt a „Szabály”, amit a Minisztérium is ellenőrzött. A megbízott kolléganő Domokosné Terike, nagyon precízen végrehajtotta az előírásokat.

Ma, ha egy területet, annak magassági viszonyait, beépítettségét, vagy bármilyen jellemzőjét meg akarjuk ismerni, akkor számtalan térkép áll a rendelkezésünkre. Hozzáférhetőek a papíralapú, különböző léptékű rétegvonalas térképek, de a „neten” a Google-Earth segítségével „rárepülhetünk”, s GPS segítségével hely és magassági meghatározást végezhetünk. Akkor csak egy egyszerű térképet szerettem volna, bár jól ismertem ezt a vidéket, hiszen nem messze születtem és nőttem fel, de a számok, az mAf-ek, cm-ek most sokat jelentettek, s reménytelen volt a 80 cm-es magassági hiányról azt hinni, hogy a hosszú nyúlgátat gyorsan meg lehet építeni, mert a víz viszont gyorsan közeledett, már előntötte az útjába eső tanyákat, hiszen csak 8-9 km-re volt a szakadás. Az M=1:10000-es vagy az 1:25000-es térképekre lett volna szükség. Éjszaka volt már, amikor meg is érkezett egy hivatali autó, hozta a térképet, de nem egyedül, vele érkezett a titkos térképeket kezelő kolléganő is. Nem kiadva kezéből a térképet, figyelemmel kísérte, amint kollégáimmal megnéztük, s amikor - bár jó lett volna továbbra is - megismertük, hogyan alakulnak a terepviszonyok, s van olyan magasabb rész, ahová szükség esetén a védekezőknek át lehetett volna települni, már indult is a térképpel vissza az éj leple alatt Gyulára, hogy ismét biztonságba helyezze, a páncél mélyében. (Természetesen ő csak betartotta az országos előírásokat, később ez a rendszer megszűnt, hiszen Bécsben állítólag már akkor is meg lehetett ezeket a térképeket venni potom áron, a képeknek nem kellett elrabolni. Ezen szigorú szabályok feloldása nagyban megkönnyítette a munkánkat.)

No, de visszatérve Tarhosra, éjjel-nappal talpon voltunk, kiszélesedett

a védekezés, adtuk-vettük a távmondatokat, jelentéseket, s fellélegeztünk, amikor újabb számításokkal kiderült, hogy nem éri el az előtési szint az első előrejelzést, van esély megvédeni a települést. A körtöltés Hosszúfoki töltésbe való bekötésénél kialakult egy buzgár, ott kellett a váltást biztosítanom, s noha csak az egyetemi tankönyvben láttam addig buzgár bevédést. Az ellennyomó medence elvét jól értettem, de nehéz volt a fáradt emberekbe lelket verni, a homokzsákokat főleg már csak a tarhosiak cipelték szívesen, ők az otthonukat védték. Nagy segítségemre volt a gépkocsivezetőnk, Száva Károly, akit a balatoni nyaralásából rendelték haza, s nem győzte hangsúlyozni, milyen unalmas egy nyaralás a védekezéshez képest, vizet hozott a szomjazóknak, lelkesen segített mindenkinek, tette a dolgát. Persze én is kimerültem, pedig mindössze-

egyaránt, csökkent a terhelésünk. Nekem lehetőségem volt választani, hogy bemegyek-e a Belvízvédelmi Ügyeletre, vagy maradok. Választásom az Ügyeletre esett, nagyon szívesen mentem be Gyulára, mert ott ugyan újabb kihívás elé nézhettünk, a kiömlött (közel 200 millió m³) víz belvíznek lett minősítve, de közben volt alkalmam otthon aludni, tisztálkodni, ruhát váltani. Az új feladat az árvízi kiöntésben lévő víz visszavezetésének a tervezése, majd belvízvédekezés keretében történő végzése volt, a Gépészeti Osztállyal és a Gyomai Gépműhellyel, Szakasztechnikusokkal együtt végeztük a Vízrendezési Osztály és oda beosztottak a védelemvezetés részéről Pál linkás Lajos főmérnök irányításával. Planimetráltunk, Pál linkásné Mariával, Varga Sanyival, számoltuk az előtérésben lévő víztömeget, a vízszintkülönbségeket, - ebből még vi-

Belvízvédelmi ügyeleten Varga Sándor, Pál linkásné Vereb Mária és Czédli Jolán 1980.

sen négy nap telt el Tarhoson, de az olyan intenzív volt, hogy mint a mészében, egy esztendőnek számít, soha nem felejttem el. Csak ha már nagyon kimerültünk, pihentünk egy kicsit. Kollégáim is folyton talpon voltak, a munkától nem akartunk távol lenni, olyan elszántan akartuk megvédeni a települést. Közben más műszakiak is érkeztek a védekezés irányítására, sikerült elzárni a szakadást, felszabadultak máshonnan, jöttek a budapesti ÁBKSZ-től, szakértők és irányítók

táink is voltak a VITUKI-val. Sokat jártuk a területet, mi láttuk el a Belvíz Ügyeletet. A szivattyútelepek víz alá kerültek, mobil szivattyúállások kerültek felszerelésre, szivornyák is üzemeltek, s a szivárgás, párolgás is besegített, a víztömeg csökkent. Beindult a gőzüzemű Hosszúfok III. szivattyútelep, akkor utoljára üzemelt. Szakmailag egy életre szólt ez a munka is, nagyon örültem, hogy részt vehettem benne.

Eltelt a nyár, amire eltűnt a víz a területéről, kezdtek újra üzemképessé válni a szivattyútelepek Vargahosszszán, Hosszúfokon, s a provizóriumok a vízzel együtt eltűntek.

Sok tapasztalatot szerzett 1980-ban a vízügyi szolgálat is, kiderült, hogy egyes holtág-vég keresztezések időzített bombaként ketyegnek, ezeket azóta feltárták, s bevédtek. A töltésekben lévő őstöltés is rejthet veszélyeket. A települések megmenekültek, de megszűnt az előtött terület tanyavilága, a lakóknak fel kellett adni addigi életüket, veszteségeket kellett elszenvedni, szóval történetek emberi tragédiák, s nagy volt az anyagi kár.

Ha arra járunk, már régen nyoma sincs a katasztrófának, a természet regenerálódott, s újra az ember az úr...legalábbis azt hiszi.

Én meg megőriztem emlékezetemben, amit itt leírtam. A szakadás helyén elhelyezett Emlékmű pedig másokat is emlékeztet, hogy ez a katasztrófa - 1980 nyarán - megtörtént.

Flamand Program, avagy „bakutin”, 1995 (a különdíjas írásmű)

Négyen jöttek, férfiak. Kinyúlt fekete pulóverben, farmerban, keresetlen öltözetben, borostásan, egyszerűen, „nyugatról”, így aligha gondolhattuk volna, hogy ők azok, akik segítséget nyújtanak nekünk, megtervezni a Körös-vidék jövőjét, s megfogalmazni olyan projekteket, amelyek hozzánk is elhozzák Európát. Amikor megtudtuk, hogy ez a feladatuk, próbáltunk eligazodni a holland-belga-flamand kérdésekben, merthogy a segítséget a Flamand Kormánytól kaptuk, vagyis a Magyar Kormány, a pénzt viszont az ő tervezők kapták, azért, hogy tervezzék meg itt, nekünk, a mi jövőképünket az Alföld Program keretében.

Kérésükre természetesen készségesen adtuk az információkat, nem csak mi, a vízügy részéről, hanem a mezőgazdaság, közélet, gazdaság szereplői is. Akkor a Vízgazdálkodási Osztályon dolgoztam, mi koordi-

náltuk az együttműködést. Bejárták a területet, SWOT analízissel felmérték az erősségeket, gyengeségeket, s konzultáltak mindenkiel, a Körös-vidéki élet szereplőivel. Akkor még nem projekteken gondolkodtunk, s a pályázati szemlélet is még új volt, de kíváncsian vártuk az eredményt, mit javasolnak nekünk, mik a kitörési pontok, mit kell tenni azért, hogy a környezetünk és a gazdaság összhangja megteremtődjön. Persze, akkor még nem volt az EU-s Víz Keretirányelv, csak „hagyományos magyar” metodika szerint terveztünk, ami egyébként nagyon magas színvonalú volt. 1995-öt írtunk akkor. Ez a projekt az elsők között volt az új szemléletben. (A Szarvas-Békésszentandrás-holtág PHARE támogatása előzte meg, 1990-92-ben.)

Megszületett az első tanulmány, amitől leesett az állunk. Persze a nyelvi nehézségek már eleve problémát okoztak nekünk is, nekik is, s a tolmácsolás, fordítás is jelentett félreértéseket.

Békéscsabára, a Megyeházára hívtak össze egy nagy tervismertetőt, ahol bemutatták eredményeiket, s vitára is bocsátották a tervet. Előtte a résztvevők izgatottan pusmogtak, mert igaz, hogy sok furcsaság volt a tervben, de meg volt benne a kitörési pont is jelölve, az bizony a „bakutin” volt, azt kell természetünk a jó földjeinken, javasolták a tervezők. Voltak, akik úgy tettek ismerik, de voltak, akik ki merték mondani, ők nem tudják, mi az a „bakutin”? Többen - én is - megnéztük lexikonban, ahol nyoma sem volt, egyesek különös növényfajtnak tudták, mások azt hitték, idegen nyelven van, de senki sem volt, aki találkozott volna már vele. A kulcsnövény tehát izgalomba hozta a konferencia résztvevőit. Így azután nem csoda, ha a tervismertetés után előbb-utóbb felvetődött a kérdés, hogy mi is az a bakutin? A tervezők csodálkoztak, ők itt ismerték meg ezt a növényt, a Mezőgazdasági Kutatóintézetek javasolták a

Látomás (az ETA projekt alapján)

A békéscsabai – nemzetközi repülőtérén landol a 14.20-as müncheni járat, mellyel szép számmal érkeznek utasok a Körös vidékre, a táj szépségében gyönyörködni. Vonattal folytatják útjukat Gyulára a **Kastély szállóba**. Libériás inasok invitálják őket a hallba, majd szobájukba kísérik, ahol hajdan az Almácss grófok éltek. Némi pihenés és átöltözés után majd átsétálnak a fürdőbe egy **termálprogramra**. Vacsora a szálló éttermében, tájlagú bioételekből (**barackpálinka, gulyás, slambuc, gesztenyepüré, Gundel-palacsinta** s persze az elmaradhatatlan **meggybor**).

A hangulat kiváló, vacsora után a **Casinóba** töltik az időt és költik a márkát. Reggel újabb **termálprogram** után **lóra** pattannak, s kivágatnak a **Szabadka-birtokra**. Elragadtatva nézik a **golyafészkeket** útközben. A **birtokon** is sok a **látványosság**. Megcsodálják a **szocialista mezőgazdaság múzeumba** helyezett rekvizitumait, kóstolják a helyi **pálinkafőző** remekét, s a fortyogó **meggybort**. Nem mindennapi élmény a közeli **nádas** számukra. Másnap hajnalban a **tiszta vízű** Élőlívcsatornához sétálnak, ahol **kajak, kenu** várja őket. Vígán evezve nézik a gyulai tájat, hát ez az, amit Evlia Cselebi méltán **Kelet-Velencéjének** nevezett! (Igaz, akkor nem egy szál Élőlívcsatorna folyt át Gyulán, hanem a Fehér-Körös több ága). Békéstől már a Kettős-Körösön eveznek. Több helyen a városi **aukciókon** vásárolnak szép számmal a helyre kis **fűzcosarokból, nádokból** készített lábtörölők, papucsok kerülnek a csomagokba. **Vándorkunyhóban** töltik az éjket, hallgatják a **nádas** suttogását. A folyón elképedve tapasztalják, itt vadon nő a „szalvéna”, nosza **vegyünk az akváriumba belőle!** Nem beszélve a **sulyomról**, ami igazi ritkaság odahaza.

A Hármas-Körös élővilága lenyűgöző, de egyszer csak véget ér a szép út, s a Körös-torokhoz érnek. Visszafelé ki **lovon**, ki **ekhós szekéren** igyekszik Gyulára. Csodálatos mulatnak **Kondoroson a csárdában**. A helyi nyugdíjasok felváltva alakítják Rózsa Sándort, bár van, aki nehezen menekül a ki a kéményen. A tanyák lenyűgözik őket, **magyar farmerek** szorgoskodnak körülöttük. **Nápelemek** biztosítják a fűtést, **szélérőmű az energiát**, s **termálvíz** szolgáltatja a melegvizet mosáshoz, mosogathoz, fürdéshez, az **ivóvizet tisztítással a talajvízből** nyerik. Az utak mellett vásárolni lehet, persze **biotermékek, ökocimkével** ellátva. A táj szép és gazdag. A **Dénestorok** szükségétartó feltöltve vízzel, így megoldódott a **Körösök vízszint-problémája**. A Sárrett lakossága íhat bőségesen, hiszen a **Peresi-holtág is ivóvíztározó**, de az **árvízi-szükségértározók** is. A **vándorösvények párhuzamosan futnak a 44. sz. úttal**, ahol a helyi lakosság nyugati autókkal biztosítja az idegenforgalom kereskedelmi hátterét. A kocsikban **mobil telefon**, a kosárban **telefon**.

A nádasokat helyenként a nagy hagyományokon alapuló **bakutin** mezők (mint megtudtuk ez a bányaküti búza) váltják fel. A vak is láthatja, a Körös-vidék csatlakozott Európához! Az üzletek választéka, a felirataik akár Párizsban, Berlinben, Bécsben is lehetnének, ugyanaz a márka, ugyanaz az ára. Valahol szól egy rádió, valami olyasmit mond: „... szép földjeinkből vadászni berkeket csinálnak”. Felriadok. A múltban voltam, vagy a jövőben? Tiborc panaszát miért hallottam? Azután teljesen felébredek. Megnyugszom. Persze, a jövőt láttam, amit a flamand tervezők megálmodtak számunkra.

(Félkövérrel szedett kiemelés az ETA programból)

Czakóné Czédli Jolán

Folytatás a 16. oldalon ➞

termesztését, s gyorsan kiderítették, hogy az bizony a bánkúti búza, amit így elírtak. Kínosan nevetett a konferencia, neveltünk ezen, s saját magunkon is, érezve, hogy majdnem láttuk a császár új ruháját, mint a mesében, pedig nincs is rajta semmi. A többi javaslatuk is kissé meglepő volt. Ivóvíztározó a Berettyó és Hortobágy-Berettyó közötti területre, engedjük szabadon a folyókat, „hadd meanderezzenek”, fő kitörés a turisztika, a lakosság fonjon csuhéból szatyrokat, fűzfából kosarakat, és azt árulja az út mentén, a legjobb, ha Gyulán csónakon járnak, stb. - sorakoztak az ötleteik a tervben.

Magam ezeken elképedve, odáig ragadtattam magamat, hogy iskolás gyermekeimnek is felolvastam belőle, ők is jól szórakoztak, mikor megtudták, hogy nálunk a Gundel palacsinta hagyományos népi étel, kedvencünk és „erősségünk” a meggybor és a középkor szintjén kellene gazdálkodni, s persze esetleg termelni a bakutint. Odáig vetemed-

tem, hogy nem restelltem a Hírlevélben egy humorosnak szánt írást megjelentetni, erről.

Közben lezárult a projekt, a záró értekezletet a Budai Várban, a Hiltonban tartotta négy nagyon elegáns úr, vakító fehér ingben, nyakendőben, fekete öltönyben, látszott, hogy „nyugatról”, alig lehetett ráismerni vendégeinkre, s az ellátás is pazar volt. Sikeresen megsegítették a Körös-vidéket, mindkét Kormány elégedett volt, azt az apróságot leszámítva, hogy nem igen tudtunk profitálni belőle, pedig konkrét projekteket is javasoltak szép számmal.

Elhelyeztük a Vízgazdálkodási Osztályon a tanulmánytárban a tervet, mindenkinek a figyelmét felhívtuk a fontosságára, javasolva a használatát.

Telt-múlt az idő. Beléptünk 2004-ben az Európai Unióba, s néhány év múlva meglepetten véltem felfedezni a Flamand Program szemléletét. Az EU-s projektekből sokszor azokat a célokat támogatták, amelyeket meg-

fogalmaztak a Flamand tervezők. Vizes élőhelyek, ökoturizmus, tanösvény, hallépcsők... Mea culpa, hogy vettem a bátorságot és viccesnek szánt írásommal jeleztem, nem tudom elképzelni, hogy ez a magyar kibontakozás útja.

(Mellékelem akkori, 1995. júliusi írásomat, amelyik megjelent a Hírlevélben, „Látomás” címmel, melyben a vastagon szedett szavak a Flamand program „kulcsszavai”, azok felhasználásával íródott.)

Természetesen a régi alföldi hangulat, a vízben, halban gazdag, fás, erdős, ligetes, füves táj ellen nincs kifogásom, a biotermékeket, ököcímkeket, turisztikai fejlesztéseket is szívesen fogadom, de úgy gondolom most is, hogy a mai népességszám művelhető földeket, fejlett mezőgazdaságot, biztonságos termelést, élelmiszer-feldolgozó ipart is kíván, ha itt szeretnénk élni és boldogulni az Alföld ezen, Körösök menti részén.

Czakóné Czédli Jolán

Berkics Lászlóné

Gimnáziumi és kereskedelmi érettségivel, gyors- és gépíró tanfolyammal 1956-ban került a Vízügyi Igazgatósághoz, a Hatósági, Vízbiztonsági Engedélyezési Csoportba. Később az igazgatói titkárságra került gyors- és gépírónak. Két gyermeke születése után kérésére a Beruházási Osztályra helyezték, statisztikus munkakörbe. Egy tervgazdasági és beruházási tanfolyam sikeres elvégzése után tervgazdasági csoportvezető lett, majd később áthelyezték főmunkatársnak a Pénzügyi Csoportba. 1990-ben kérte a nyugdíjazását.

Áll a bál, balszélén Berkics Lászlóné és férje Berkics László táncol

Farsang

Ha február, akkor farsang. Ha farsang, kihagyhatatlan a vízügyesek bálja, amit a vízügyi dolgozókon kívül a város bálozni szerető lakói is vártak, itt be lehetett mutatni a pompás báli ruhakölteményeket. Nagy volt a készülődés és a drukk; a kitűzött időpontban, jaj, csak nehogy jöjjön az ár- vagy belvízvédekezés, ami ezt a várva várt mulatságot elhalasztotta volna.

A farsang örömnappal: múlik a tél, jön a tavasz.

A hagyományok: díszes jelmezesek szórakozását, vidám táncok járását

Folytatás a 17. oldalon ➞

Berkics Lászlóné első díjat nyert jelmezében pogácsával és borral kínálja a vendégeket

jellemezték.

A bál a híres Komló Szállodában lett megtartva. A jelmezesek a szálló egy kijelölt szobájában gyülekeztek. Ajtónyitáskor kíváncsian találgattuk: vajon ki van a jelmez mögött?

A cél: arcodat rejtse álarc mögé, öltse cifra maskarát.

Mikor összegyűltünk, elkezdődött a bevonulás a bálterembe.

„Ma már nem lesz más, csak felhőtlen szórakozás, féktelen mulatás!

Utoljára annyit mondok, maradjanak el a gondok!” – hangzott az intő szó.

A zene felcsendült, a beöltözöttek felvonulása megkezdődött: Hófehérke a hét törpével, királyfi a királylánnyal, barnamedvék. A bálterem, mint a méhkas, a hangulat a magas fokát érte el.

A menetet a két testvér, Blanka néni, Magdi néni indította, Somoskeőy Ica néni, Benkőné Erzsike néni, Lázárné Zsuzsa felvígázásával. A felvonulókat egy pódiumra érve a zsűri és Megyebíró János fogadta. A pódium egy perzsa szőnyeggel volt lefedve. Én például egy alkalommal Ludas Matyit jelenítettem meg. A libát egy

bánomi tanyáról hoztuk be. Tudni, az a tanyavilág egy alacsonyfekvésű része a határnak, fekete talajjal. Hazacipeltük a libát, s elkezdődött a liba koplaltatása. Így próbáltam megmenteni a perzsa szőnyeg tisztaságát. Mint kiderült, a szőnyeg Kocsis kartárs szobájából lett a Komló étterembe szállítva. Volt főnököm óva intett, ha a liba piszkot hagy maga után, akkor...! Tiszta maradt a szőnyeg, viszont a kiéhezett liba csak úgy kapkodta a kukoricaszemeket. A liba lábán madzag, a kezében bot, így igazgattam az útvonalát. A körülöttünk állók kíváncsi tekintettel lesték a liba hátsó kijáratát.

A zsűri az első helyezéssel jutalmazott.

Egy másik alkalommal menyecskének öltöztem. Kiskosaramra az akkori munkaegység értékét tüntettem fel. 1 m.e. = 34 Ft. Pogácsával, s finom borral kínáltam a vendégeket. Többen megjegyezték: lekenyerezem a zsűrit. Ekkor is az első helyezést értem el.

Ezt a feledhetetlen szórakozást itt is megköszönöm a vállalkozó kedvű munkatársaknak, akik a szervezéssel, lebonyolítással vállalták a sok herce-hurcát.

Berkics Lászlóné

Czakó András

A Budapesti Kvassay Jenő Út-, Híd-, Vízműépítő Technikum elvégzése (1970) után a VITUKI-ban kezdte pályafutását, ahol 1974-ig vízrajzi szakterületen dolgozott, közben két év katonai szolgálattal. 1974-ben került a KÖVIZIG-hez. A számítógépek vízrajzi alkalmazásával a kezdetektől foglalkozott, már az EMG 666 számítógéppel is készített vízrajzi programokat. 1982-ben felsőfokú programozói oklevelet szerzett, majd elvégezte a Gábor Dénes Informatikai Főiskolát, ahol 1998-ban diplomázott informatikus mérnökként. 42 éve vízrajzos.

Menteni kell!

Valamikor régen, talán 1979, vagy 1980 novemberének egyik estéjén, Gyulán, a Szent László utcán balagtam, keresztül az Élővíz-csatorna hídján, amikor macskanyávogás-szerű hangokat hallottam. A hídfeljárón még nem is volt gyanús a zaj, de a híd közepe táján ismét meghallottam, és beazonosítottam, hogy a

hangok a víz felől jönnek, ott pedig ritkán járnak a macskák. Lenéztem a hídról, de mivel a közvilágítás lámpáinak fénye nem hatolt be a híd alá, sőt a híd árnyéka egy sötét függönyként mindent takart ott, eleinte nem láttam semmit. Néhány másodperc után ismét hallatszott a hang, és megállapítottam, hogy nem macskanyávogás, hanem valami nyüsztítés-féle, és a híd árnyékából, a csatorna

jobb partja mellől jön. Kis hunyorítás után látni kezdtem valami sötét tömeget, szorosan a part mellett, a sejtrácsos betonból készült partburkolatnál. A sötét tömeg halkán nyüsztigetett. Lementem a hídról, hogy a part felől közelebb kerüljek. Mint mondtam, november volt. Fagyott, és a partot vékony hó borította. Ahogy a part tetejéhez értem, láttam, hogy

Folytatás a 18. oldalon →

onnan a víz felé csúszásnyom vezet, rövid szakaszon két csíkban, utána egy szélesebb sávban. Nyilván valaki belecsúszott a csatornába. Óvatosan lementem, ügyelve arra, nehogy én is megcsússzak, és a vízben kössek ki. Amíg lehetett, a híd szélébe, majd a híd oldalán futó csövekbe kapaszkodtam. Közelebb érve láttam, hogy egy nő van ott, hónaljig a vízben, a kezei a beton rácsait markolják.

Észrevette, hogy valaki közeledik, s azt suttogta-nyűszítette:

- Menteni kell!

Közben egy másik járókelő tűnt fel, a híd korlátján áthajolva. Szóltam neki, hogy jöjjön le, mert a nő egy jó vastag nagykabátban volt, ami alaposan megszívta magát vízzel. Azt gondoltam, hogy valószínűleg emiatt, a többletsúly miatt nem tudott kimászni a sejtidomokba kapaszkodva. Megvártam a másik járókelőt, óvatosan lemásztunk a csúszós partfalon a vízig, kerestünk valami lábtámasznak való helyet a sejtidomokon, és két oldalról, a kezénél fogva húzni kezdtük felfelé. Akadt a kabát gombja a betonba, ezért megfordítottuk a nőt.

Gyakorlatilag a part tetejéig a kabátján szánkáztatva, kis szakaszonként csúsztatva, majd lábtámaszt keresve húztuk fel a part menti útra. Ott megpróbáltuk lábra állítani. Akkor derült ki, hogy a kabát súlyán kívül még valami nehezíthette a csatornából való kimászását, mégpedig az elfogyasztott, és láthatóan nem kis mennyiségű alkohol hatása.

Valószínű, hogy a két nehezítő tényező egyben életmentő funkciót is betöltött, hiszen a vastag kabátton szánkázott le, (és később fel is) így nem törte össze magát, a szesz pedig adott valami belső energiát a dermesztően hideg vízben való mártózás idejére. Az persze sohasem fog kiderülni, hogy józanon is belecsúszott volna-e az Élővíz-csatornába. A fényre érve láttuk, hogy egy középkorú nőt húztunk ki a csatornából, aki minden ízében reszketett. Nem látszott rajta komoly sérülés, de a biztonság kedvéért úgy döntöt-

tünk, hogy eljuttatjuk az éjszakai orvosi ügyeletre. Két oldalról, a karjait a vállunkon átvetve tartottuk lábon, és vezettük-emeltük-vonszoltuk a Dob utca felé. Közben persze kérdeztük, mi történt vele. Nem volt könnyű kihámozni, mit mond, a reszketéstől és az alkoholtól alig tudott beszélni, mindenesetre az összefüggéstelen foszlányokból képbe került valami „- Józsi”, meg hogy „- Tied akarok lenni”, és az, hogy”-lelökött”, „- lecsúsztam”, no meg a „- nagyon hideg”.

Csak kb. 300 métert kellett megtennünk az ügyeletig. Közben folyamatosan csorgott a víz a kabátból, egyre könnyebb lett megtartani a kimentettet. Az ügyelethez érve becsengettünk, a „beszélőkébe” bementem az esetet, majd kijött az ügyeletes nővér, beengedett minket az előtérbe. Várakoztunk vagy 20 percet, amit feltehetőleg azért hagyott ekkorára az ügyeletes orvos, hogy közben a „beteg” akklimatizálódjon, felmelegedjen, és a kabátja, ruhája további vizet veszítsen, de ne a rendelőben kelljen emiatt belvízvédelmi készütséget elrendelni. Mint utóbb kiderült, ez alatt az idő alatt felhívta a rendőrségi ügyeletet is, mivel ilyen alkalmak esetén bejelentési kötelezettsége van. Mondták is az orvosnak, hogy ha nincs semmi baja a megmentett személynek, akkor is tartsa ott a rendőrök megérkezéséig, továbbá tartsa ott a tanúkat is, akik jelen esetben mi ketten, a kihúzó és egyben ellátásra „beszállítók” voltunk.

Nagy nehezen letelt a 20 perc, kijött az orvos és a nővér, lefejtették a kabátot a nőről, és bevitték a vizsgálóba. Nem lehetett könnyű dolguk odabent sem, mert eltelt vagy újabb 20 perc, mire nyílt az ajtó, és kikísérték a nőt az előtérbe. Akkor már a saját lábán lépkedett, csak tartani kellett. Rövid tanácsalanság után úgy döntött az orvos, hogy ráadják a csuromvizet, még mindig vagy 15 kilós kabátot. Ehhez újfent szükség volt a „tanúk” segítségére is.

Az orvos röviden elmondta, hogy

néhány könnyű horzsoláson kívül más külsérelmi baja nem történt a nőnek, és nagy szerencséje volt, hogy időben kihúztuk, mert néhány perc múlva már nem tudott volna nyúszítani sem. Nem volt ütés-zúzódástörés baja sem, így már csak a rendőrköt kellett megvárni.

Tisztes várakozás, kb. újabb 20 perc múlva meg is érkeztek. Ahogy beléptek, az egyik rögtön megismerte a nőt, és így szólt:

- Már megint maga az, „Mama”?

Nyilván nem az anyja volt, csak a különböző éjszakai események folytán létrejött „ismeretség” alapján szólította így.

Az adataira persze nem emlékeznie kellett, hanem rendes igazoltatás útján gyűjtötte be azokat, és természetesen felírta a „tanúk”, és az orvos adatait is. Csodával határos módon a személyi igazolvány a nőnél, a kabát zsebében volt, és a benne lévő írás többé-kevésbé olvasható maradt a hosszas fürdőzés ellenére is. A rendőr kérdezgette:

- Mit keresett éjnek idején a csatornában?

A nő ekkor már tudott valamicskét beszélni, s azt mondta:

- A Józsi meglökött a parton, és lecsúsztam.

A rendőr erre azt kérdezte:

- Ki az a Józsi, és hová lett, miután meglökte?

A nő erre nem sokat tudott mondani, mindenesetre válaszolt:

- Hát a Józsi. Utána nem láttam.

Ami akár igaz is lehetett, ha a Józsi egyáltalán ott volt a parton, valószínűleg társához hasonló alkoholos állapotban lehetett, a nő meg a lecsúszás közben, és a vízbe érkezés után nemigen figyelhette a környezetet.

Jött az újabb kérdés:

- Mit csinál itt Gyulán, hiszen maga Békésen lakik?

A nő válasza meglepő volt:

- Anyámat jöttem meglátogatni, Gyulaváriba!

- Akkor miért kószált itt a csatornaparton?

- Lekéstem a buszt, vártam a követ-

Folytatás a 19. oldalon ➞

kezőt, közben bementem az ivóba, és ott volt a Józsi!

A rendőrök megnézték az órát, már éjfél felé járt az idő, a busz reggelig már nemigen jön, vagy ha van is éjszakai járat, egy csuromvizes, dülöngélő utast aligha venne fel. Ezért így szólt a beszédesebb:

- Elvisszük az anyjához Gyulaváriba, biztosan nagyon fog örülni a látoga-

tásnak.

Azzal kikísérték a nőt a szolgálati Zsigulihoz, nekitámasztották, megkérték minket, hogy fogjuk egy kicsit, kinyitották a csomagtartót, és elővettek belőle egy nagy darab, vastag fóliát. A fóliával leterítették nem csak a hátsó ülést, hanem a hátsó lábteret, az első ülések hátoldalát és a kalaptartót is, és betuszkolták a nőt

a kocsiba. Valószínűleg az orvos elmondása alapján sejtették, hogy erre szükség lesz, és a fólia előkerítése miatt késlekedtek annyit.

Azután beszálltak az autóba, és lassan elporoszkáltak Gyulavári felé...

Czakó András

Kiss Katalin

A Sarkadi Szakaszmérnökségen 1966-ban állt munkába, ugyanekkor iratkozott be a Békéscsabai Vásárhelyi Pál Út-, Híd, és Vízmű-építő Technikumba, amelyet 1970-ben fejezett be technikus minősítéssel. Hatósági felügyeleti előadóként dolgozott 1984-ig, amikor átkerült a Gyulai Szakaszmérnökségre, majd az Építési Üzembe és a Termelési Osztályra, e helyeken 1994-ig termelés előkészítőként dolgozott. Újabb átszervezések következtében a Hatósági Osztályon volt vízikönyv vezető 2000-ig, s a Víziközmű Osztályon felszín alatti ügyintéző 2009-ig, nyugdíjazásáig.

Pillanatképek az 1966-os nagyvédekezésről

1966. február 17-én kerültem a Sarkadi Szakaszmérnökségre.

Nagy árvízvédekezés volt, belvízvédekezéssel együtt. Feri bácsi az akkori szakaszmérnökség vezetője, műszaki tiszt – aki mindig golfnadrágban járt, igazi régi vágású úriember – szigorú, de rendkívül jó ember volt.

Feladatom: érkező távmondatot szedtem és továbbítottam reggel 6 órától este 18 óráig.

Megkövetelte a pontosságot, kiadta, hogy amikor a távmondatot levet-

tem, azonnal olvassam fel.

A Sarkadi Szakaszmérnökség működési területe, földrajzi fekvése Romániával határos, a közös érdekelt-ségű csatornákkal együtt.

A román oldalról nagy mennyiségű víz érkezett, ezért a szakaszmérnökség összes szivattyútelepe folyamatosan, éjjel-nappal üzemelt, a közös érdekelt-ségű szivattyútelepekkel együtt emelték be a főbefogadóba a vizet.

Ezenkívül sok mobilszivattyút is telepítettek, ami pedig az elöntött területeket mentesítette. Nagy védekezés volt. Az igazgatóságunk akkori vezetői kérték a főhatóságot a nemzetközi magyar-román határvízi szemlére és bejárásra. Meg is valósult, Buda-

pestről érkezett egy úr, akinek fel volt kötve a karja, begipszelve, ő beteg is a szakmát képviselte.

A határvízi szemlét követően a román féllel a Sarkadi Szakaszmérnökségen történt a jegyzőkönyvezés. A műszaki tolmács, Péter bácsi volt. Maratoni tárgyalás volt ebéd nélkül, késő estébe nyúlóan.

Mikor vége lett a jegyzőkönyvezésnek, mindenki vette a kabátját. Arra lettem figyelmes, hogy valaki ott hagyta a sapkáját a fogason. A román fél még korábban kiment a mellékhe-lyiségbe, ahogy visszajött, én figyelmeztettem, hogy a sapka itt maradt, erre a válasz az volt, hogy „NEM AZ ENYÉM” (magyarul) – egyébként ezen nagyon meg is lepődtem, hogy magyarul is beszélnek. Mikor Feri bácsinak megmondtam, a válasza az volt; „és tessék itt küzdöttünk egész délután, tudtam, ezek a románok mindig huncutok voltak.”

A csapadékos időjárás is rásegített a hosszantartó védekezésre és az elöntött területek nagysága nem csökkent, hanem tovább emelkedett.

A kisgyantéi, mezőgyáni belvíztározók már korábban megteltek.

A Fekete-Körösi Ármentesítő Társulattól átvezényeltek egy pályakezdő technikust, Évikét.

Kitekintés a Sarkadi Szakaszmérnökség hivatali pénztáráblakából, jobbról Kiss Katalin

Folytatás a 20. oldalon →

Május elseji felvonuláson a Sarkadi Szakasztechnikusok dolgozói

A védekezési feladatok ellátását segítette, úgy, mint a napi jelentés összeállítása, az előtött területek helyszínrajzon történő regisztrálása, a szakasztechnikusokkal együtt. Az egyik helyi TSZ felajánlott egy lovat, hogy könnyítse a szakasztechnikusok munkáját a te-

rület bejárásra.

A ló megérkezett, ott állt az udvaron egy fához kötve, várta, hogy megülje egy bátor delikvens, csak éppen az volt a gond, hogy egy kicsit féltek is az állattól.

A szakasztechnikusok meglepődtek az újdonsült „terepjárótól”.

Mikor Évike meglátta a lovat, kért egy kis segítséget és felpattant a ló hátára. Szőrméntén meglovagolta, így példát mutatott, hogy nem kell félni a lótól.

Egy kedves emléket szeretnék még leírni Feri bácsival kapcsolatban.

Az egyik délután úgy 3 óra körül benyitotta az irodai ajtót, ahol dolgoztunk a kollégáinkkal és a következőket közölte velem: „Katikám, a bérjegyzéket aláírtam, vegye fel a fizetésem és vigye haza a feleségemnek, Böskének és pletykáljanak rólam egy nagyot.”

Egy kicsit bizalmasnak tartottam a kérést, de teljesítettem.

Stílus maga az ember! Ő ilyen volt. Ez így történt minden hónapban, amíg a szakasztechnikusok vezetője volt.

Hogyan érintett ez a dolog? A legnagyobb kitüntetés, amit kaphattam.

Ma is a kedves emlékeim között van.

Kiss Katalin

Kovács Jenő

Általános Gimnáziumban érettségizett 1955-ben, s a Csongrád Megyei Vízműveknél helyezkedett el. Egy év munka, majd két év katonaság után 1959-től a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozója lett. Levelezőn elvégezte 1964-ben a Békéscsabai Út-, Híd-, Vízmű-építő Technikumot. Különböző építésvezetői munkakörökben dolgozott, majd 1974-96-ig területi felügyelő lett az Élővíz-csatorna rendszerben. Nyugdíj után még 1997-2007-ig sikeres egyéni vállalkozóként dolgozott felelős vezetőként. Két gyermeke van, fia mérnökként nyomdokaiba, a vízügyi szolgálatba lépett.

Egy kis ábrándozás (Gyulai Szakasztechnikusok 1960.)

Igazgató: Kurta József

Főmérnök: Cseppentő Zsigmond

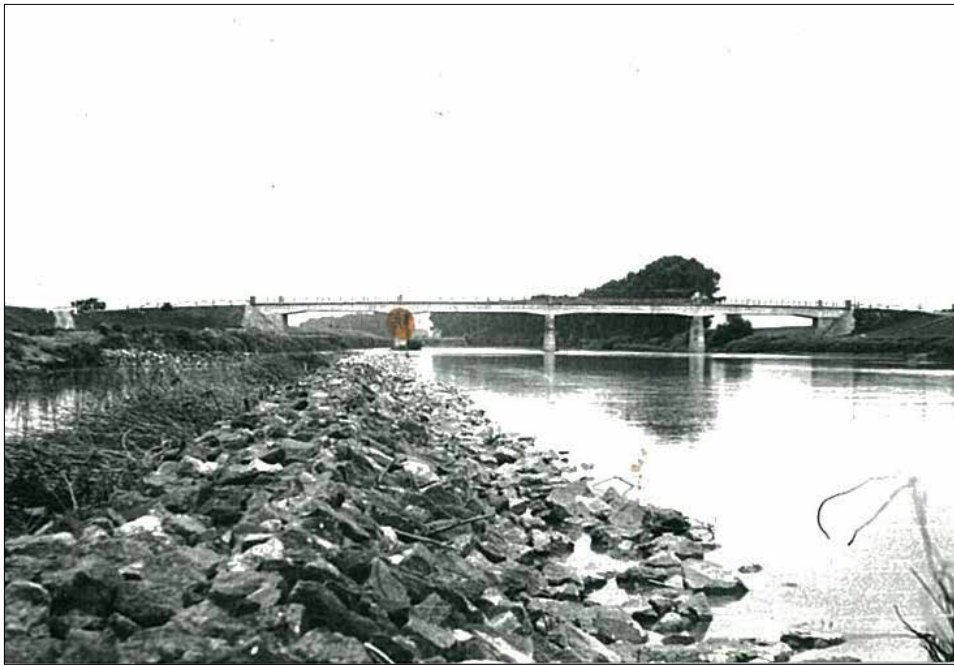
Abban az időben a Körösök medre, a benne levő műtárgyak, partvédművek, hajóútkitűző és tájékoztató eszközökkel együtt a gyulai Vízügy kezelésébe tartozott a román határtól a Tisza-torokig.

A Gyulai Szakasztechnikusokat Licska Lajos főmérnök vezette. A mederben levő nagyműtárgyak, a Bökényi duzzasztó, a Békésszentand-

Folytatás a 21. oldalon ➔

Gyula-Kispél-Eleki csatorna műtárgy építés és kőburkolat készítés (1961.)

Sebes-Körös szabályozás, kőrakat (Komádi híd, 1974.)

rási duzzasztó és a Gyulai duzzasztó biztosították a vízszintek megemelését a duzzasztók felett, a hajózás és az öntözővíz szolgáltatás érdekében. A folyók medrének elfajulását számtalan partvédmű biztosította. A Szakaszmérnökség további feladatát – a többi szakaszmérnökségekhez hasonlóan – az ár-, belvízi öntözési, magasépítési, erdészeti – hogy csak a jelentősebb feladatokat említsem – képezte. Ezeket a tényeket csak azért említettem, mert ezek ismeretében érthetik meg azt a felelős vezetői kiállást, amit szeretnék elmondani.

Történt, hogy egy napon a szakaszmérnöki irodában (ami a főépület padlásterében kialakított manzárd szobák egyike volt) megjelent Kurta József igazgató és Cseppentő Zsigmond főmérnök. Licska Lajos rögtön hellyel kínálta az „illusztris” vendégeket (látogatásuk ritkán fordult elő) és megkérdezte, minek köszönheti a váratlan látogatást. A negyedrészt nyitva maradt ajtórensen jól kihallatszódtott a beszélgetés, mi a szomszédos irodában végeztük a napi adminisztrációt. Cseppentő főmérnök érdeklődött röviden egy-két munka állásáról, Kurta József igazgató a várható árvízi helyzetről. Majd 20-30 perces kedélyes beszélgetés után Kurta József rátért a jövetelük céljára: „Lajos bátyám!

Szeretnék elmondani jövetelünk célját. Azt szeretnék megbeszélni, hogy a szakasz állományában levő GAZ-69-es terepjáró gépkocsit a Szolnoki Sándor gépkocsivezetővel együtt átvennénk a központ állományába. Természetesen igény szerint továbbra is rendelkezésekre áll. Rendelkezésekre áll továbbá a központ állományában levő Varsava személygépkocsi Kardos János gépkocsivezetővel együtt”. Hosszú csend következett, kb. 2-3 perc vagy talán több is!?? Majd Licska Lajos folytatta: „Váratlanul jött ez a kérés. Nem szeretnék felelőtlenül dönteni! Szeretném elmondani azonban, hogy a jelenleg reánk háruló feladatok elvégzéséhez feltétlenül terepjáró gépkocsira van szükség. Megemléntém a Bökényi hajózsilip kotrást, a Péterszegi-, Kunszentmártoni létesítendő partvédművek tervezéséhez jelenleg folyó mederfelvételi munkánkat, melyeket a folyamatos vonalon dolgozó Galbáts Zoltán, Pikó János kollegák végeznek. Elvégzendők a Kettős-Körös bal partján levő vontatóút műtárgyainak helyreállítási munkái. Ezek a távoli és terepen végzett munkák párosulnak a területen folyó csatornák műtárgypítési iszaptakarítási és gazolási munkák folyamatos ellenőrzésével. A szakaszon levő hat fő vízmesternek így is a legszükségesebb esetekben tudok

gépjárművet biztosítani. A feladatok ellátására busszal, vonattal vagy kerékpárral közlekednek. „Lajos bátyám! Ezzel tisztában vagyunk, de...” - mondta az igazgató. És hosszasan ecsetelték az elhatározásuk okát. Majd háromnegyedórás vita után Licska Lajos döntött! „Rendben van!” – mondta. „Egy feltétellel vihetik a gépkocsit.” „Éspedig?” – kérdezte Kurta igazgató. „Ha cserebe ide teszik az asztalra a MUNKAKÖNYVEMET.” (Hogy érthető legyen ma is, akkor mindenkinek munkakönyve volt, hogy minden munkahely változást, munkakör változást, bérezési kategóriát bejegyeztek abból a célból, hogy öreg korára nyugdíjba vonulásakor követhetőek legyenek a munkaviszonyban eltöltött évei.) Ezt a könyvet minden munkahelyváltozáskor vitte a munkavállaló magával. A GÉPKOCSI VÉGÜL A SZAKASZMÉRNÖKSÉGEN MARADT.

Történt itt ugyanekkor ebben az időben, vagy talán egy évvel később. A vízmesteri, vagy ahogy később nevezték: szakasztechnikusi munkakör feladata volt, hogy a következő év fenntartási feladatait, azok elő felméréseit, terveit, saját kivitelben kellett elkészíteni. Október-november a felmérések időszaka volt. Minden technikus a felügyelete alá tartozó gát- és csatornaőrökkel a területen színtezett, (a színtezőműszer majdnem olyan fontos volt, mint manapság a mobiltelefon, és minden technikus szekrényében volt egy, saját használatra) felmérte a javítandó zsilipeket, őrházak, öntözőcsatornák állapotát, a folyamatos munkák jövőre megépítendő mederszakaszok bevédésének helyét stb., és ezen felmérések felhasználásával egész télen irodai tervkészítési munka volt a feladat. Ezekre a munkákra komplett tervet kellett készíteni helyszínrajzokkal, keresztshelvényekkel, műszaki leírással, munkamennyiség kimutatással, anyagkimutatással, költség kalkulációval ÉKN (Építő-

Körösszakál, 1968. „Jenőkartárs” Darabos Mihály brigádjával

ipari Költség Normák gyűjteménye) szerint, az akkori áron készített költségvetéssel bezárólag. Ezeket a terveket 6-8 példányban január végére a szakaszmérnök asztalára kellett tenni. Február végére vagy március elejére az OVH (Országos Vízügyi Hivatal) lebontotta a tizenkét vízügyi igazgatóság részére az éves pénzügyi keretet, az igazgatóságok ezt tovább bontották szakaszmérnökségekre.

Ezeknek a munkáknak az elfogadása úgy történt, hogy a szakaszmérnökségeken műszaki értekezleten választották ki, hagyták jóvá abban az évben elvégzendő munkákat a szükségszerűség, sürgősség, pénzfelhasználási igény szerint. Ezen az értekezleten részt vett az igazgatóság főmérnöke Cseppentő Zsigmond, az igazgatóság főkönyvelője, Salamon Zsigmond és a terveket készítő technikusok.

Eddig ez egy folyamat leírása volt, de hogy érthető legyen a következő párbeszéd, ezeket ismertetnem kellett.

Sorba vettük az elkészült terveket szakágazatok szerint: ár-, belvizes, öntözéses, magasépítési, erdészeti, folyamatos megbontásban. Minden terv tartalmát megvizsgálták. A terv készítőjének meg kellett indokolnia a szükségességét. A főkönyvelő szorgalmasan számba vette a

költség igényeit a terveknek. Ezek az értekezletek egész naposak voltak.

A végére maradtak a folyamatos munkák. Gondolom a pénzügyi keret is fogytán volt, no meg a tolerancia is fogyóban volt. Sorra került egy régóta felmerülő műszaki probléma megoldásának terve, talán pár tízezer forint költséggel: „A Kettős-Körös bal oldali mederszélén kialakított vontatóút átereszeinek terve.” Annak idején az Ármentesítő Társulatok idején ez a mederszálon szabadon hagyandó 3 m-es sáv azt a célt szolgálta, hogy az uszályokat lovakkal vontató fuvarosok végig tudjanak menni a mederszálon. Ezen a járót alatt helyenként 50-60-as átmérőjű 4-5m hosszú átereszek voltak abból a célból, hogy a hullámtér gátfelőli részén árhullámok után mélyebb részekben kubíkgödrökbe visszamaradt vizeket visszavezesse a mederbe. Ezeknek az átereszeknek a meder felőli csőfej részén vaslemezről készült csapóajtó volt, azért, hogy a kisebb árhullámokat elzárja a töltés menti mélyebb területek elöntésétől. Ezeken az átereszekon keletkeztek alámosások, csőfej javítási munkák. A terv előterjesztésekor megszólalt Salamon Zsigmond főkönyvelő: „Szakaszmérnök Úr! Úgy érzem, ezek a munkák elhalaszthatók a jövő évre.” A Szakaszmérnök válaszában elmondta, hogy ezek a tava-

lyi és tavalyelőtti előirányzatban is szerepeltek. Minél tovább halogatjuk, az árhullámok annál több kárt fognak okozni és többre fog kerülni. „Megszólalt Cseppentő Zsigmond főmérnök: Zsiga kérem! - szólt a Főkönyvelőhöz. Jó lenne megjegyezni, ez a hivatal műszaki hivatal és itt a műszak mondja meg, hogy mi a fontos és mi az, ami halasztást nyer. A pénzügynek az a feladata, hogy előteremtse a feladatok elvégzéséhez szükséges pénzt.”

Kijavítottuk az összes áteresz hibáit, még abban az évben az árhullámok előtt.

Csoór István kollégám volt, ízig-ve-rig vízügyes szakember, szeretett az öreg kubikos emberekkel beszélgetni. Szerencsés voltam, hogy ezekkel a régi volt társulati szakemberekkel találkozhattam. Sugárzott belőlük a szakma szeretet, a kollegialitás, a fegyelmezett, precíz munka iránti igényesség és az emberség. Hét évvel ezelőtt szűntek meg a társulatok és lettek igazgatóságok.

Licska Lajos főmérnök vallotta: „Csak az lehet jó gátör vagy csatornaör, aki a felettesei segítségével képes a területén tekintélyt, egzisztenciát teremteni saját maga és a vízügyi szolgálat számára.”

A sok komoly, tanulságos, elgondolkodtató történet közt néha vidám mulatságos esemény is történt. Egy felettebb vidám, de jellemző eset történt, minek elkövetője egy sarkadi cigánylegény volt, Titi Elemérnek hívták. Bejáratos volt a szakaszra. Mulatságos figura volt, főleg azért, mert felnőtt léte erősen selypítve beszélt. Alkalmi munkáért jött, jól ismerte a területet és a gátöröket, de a szakaszmérnökségen is járatos volt. Csavaros eszé, kissé gátlástalan fickó, 5-10 Ft-ért sok mindent meg lehetett vele csináltatni (pl.: árvédelmi szerszámok élezése, nyelezése, szertárak meszelése, stb.). Speciális munkaként szívesen elvállalta az udvari deszka WC-k takarítását is. Adódott egyszer, hogy munká-

ért jött. A szakaszon nem volt erre pénz vagy sürgősen elvégzendő munka. Elemér gondolt egyet, kísértált Gelvácsra (Fehér-Körös jobb partján levő Gyulavári határ szélén levő őrházhoz). Itt akkor Soós Károly volt a gátőr. Beállított hozzá és előadta: „Moszt jöttem a szakasról, aszt monta a szakaszmérnök, hogy jöjtek ki ész mondjam meg, hogy takarítsam ki a budit.” „Hát akkor takarítsad.” – mondta a gátőr. Hozzáfogott és kihordta a veteményes kert azon részére a WC tartalmát, ami még nem volt felásva. A munka elvégzésével ment a gátörhöz, hogy

adjon neki egy igazolást. „Moszt már írjon egy papírt 3 m³ „kuláról”, hogy megcináltam a munkát.” Károly vitatta a mennyiséget! „De volt az tettő is.” – mondta Elemér. „Jól van.” – mondta a gátőr, s megírta a papírt. Elemér, ki jól végezte dolgát, besétált a szakaszra, egyenesen a Szakaszmérnökhöz és előadta: „Moszt jöttem Szoósz Kályol gátöről, aszt mondta takarítsam ki a WC-t, itt a papír az igazsolász.” „Jól van, Elemér, menjél a könyvelésre Máriához, mondjad, hogy fizesse ki.” Elemér boldogan ment a könyvelőhöz és előadta a történeteket.

Hogy biztos legyen Mária, fölhívta házi telefonon Soós Károly gátört. „Tényleg elvégezte a WC pucolást Elemér?” „Igen.” – mondta a gátőr. „A Szakaszmérnök Úr küldte ide, de ráért volna jövőre is.” Máriának gyanús lett. A Szakaszmérnök nem szokott ilyesmivel foglalkozni! Bement a Szakaszmérnökhöz, megkérdezte, hogy igaz-e? Botrány lett belőle. Elemér egy évig tájára sem jött a szakasznak. A takarítási díjat persze megkapta 1 m³-ról.

Kovács Jenő ny. ter. felügyelő

Lázár Istvánné

Lázár Istvánné Dobay Zsuzsanna 1956-ban érettségizett, s a Vízügyi Igazgatóságnál, mint adminisztrátor helyezkedett el. Elvégezte az OVH keretében szervezett vízügyi, vízmesteri technikus tanfolyamot, s előadó lett. Tizenhat évig a Belvízvédelmi Csoportnál dolgozott Ambrus Lajos főmérnök mellett, itt vált igazi „vízügyessé”. Ezután két évig oktatási előadó volt. 1974-től a Titkárságon dolgozott, 1980-tól csoportvezetőként, innen ment nyugdíjba 1991-ben. Társszerkesztőként, majd önálló szerkesztőként készítette 16 éven át a Körös vidéki Vízügyi Szemle szakfolyóiratot.

Vízügyessé avatásom emléke a 60-as évekből!

Szivattyútelep, házi pálinka, tepertős pogácsa, belvízcsatorna, gazfogórács és tyúkláb!

Hogy, hogyan kerül ez az egyveleg egy alcímbe, ne törjék a fejüket, a következő sorokban elmagyarázom. Az ár- és belvízvédelmi műveket, minden év őszén szigorú felülvizsgáló bizottság ellenőrizte. A bizottság tagjai voltak a vízügyi főhatóság képviselője, az igazgatóság vezetői, a megyei párt és tanácsi vezetők és az érintett szakágazatok előadói. Katonás fegyelem, alaposság és pontosság uralkodott a területen. A gát és csatornaőrök vasalt inges egyenruhában, bokájukat összecsapva jelentettek a saját területük eseményeiről és a védőművek állapotáról. (De hiszen ez a mai dolgozók előtt is ismert helyzet.)

Ennyi kis komoly előzetes után elmesélem az én „tojáshéj a vízügyes

fenekemen állapotom” első belvizes bejárásos emlékét!

Október, köd, szél, hideg, koránkelés – de végre elszabadulok az íróasztaltól - gyülekező a székház előtt. Részemről megilletődés, izgalom, majd beszállás a gépkocsikba.

Hosszú gépkocsi út után érkezés az igazgatóság egyik legtávolabbi pontjára, Ecsefalvára. Kiszállás után –még továbbra is metsző a hideg-remegő kézzel fogtam a jegyzetomböt és ceruzát és szedtem a lában a bizottság után, mert nekem kellett jegyzetelnem a fontos szakmai megállapításokat. Hát nem volt egyszerű, legalábbis itt az első őrháznál.

Az őrházban már kellemesebb kabátos meleg és nagyon kedvesen fogadó csatornaőr feleség: kezében tálca, pálinkával teletöltött poharakkal, amit ugye úgy illett, hogy elfogadjon az ember, hát én is megmarkoltam egyet és felhörpintettem. Talán életem első pohár pálinkája volt. A szerencsém csak az volt, utána jött a nagy kosár frissen sült, meleg tepertős pogácsa, ami némileg kö-

zömbösítette az ital hatását.

Az biztos, hogy nekem végül is jót tett! Már nem fáztam, elmúlt a megilletődöttségem és végre a körülöttem lévő „nagy tekintélyű”, megjelenetekre is nyugodtan tudtam figyelni. Ja és „kit érdekelt, hogy van-e gaz a szivattyútelep gazfogó-rácsán, vagy a csatornában!”, na jó, azért a patika tisztaságú gépészeti elemeket ma is látom!

Nem szaporítom a szót, az ellenőrzés a megtervezett ütemben haladt délig! Ekkor a hosszúfoki szivattyútelepekhez és őrházhoz értünk, ahol a katonás jelentés után ismét felbomlott a rend. A ház előtti üstből isteni illatokat árasztott a lassan rotyogó tyúkhúsleves, ahol a komoly bizottság megtorpant és sorba állt „tyúkláb evésre”.

A pálinka után ez volt az újabb csoda, én a tyúkból csak a combját ismertem, na most rájöttem, hogy ez a „vízügyes, belvizes tyúkláb „isteni! Így lettem én avatott vízügyes még 35 évig!

Lázár Istvánné

FELHÍVÁS

Emlékek, sztorik, történetek a 60 éves Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság életéből

A Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör a Csoór István novellapályázat sikerén felbuzdulva tovább szeretné bővíteni a vízügyi élethez, volt kollégákhoz kapcsolódó vi-
dám, érdekes eseményeket megörökítő írások körét, ezért a Körös-vidéki Vízügyi Igaz-
gatóság támogatásával ismét

PÁLYÁZATOT HIRDET **VÍZÜGYI LEGENDÁRIUM CÍMEN**

a vízügyi igazgatóságok 60 éves évfordulója alkalmából.

Kérjük, vesse papírra azokat a kis - vízügyhöz kapcsolódó - történeteket, amire vala-
milyen okból - szívesen, vagy szomorúan - emlékszik, volt kollégája mesélte, szüleitől,
vagy valakitől baráti beszélgetésen hallotta! Egy-két írás nem jellemzi, de sok írás már
bemutatja az igazgatóság 60 éves történetének, életének sokszínűségét.

A terjedelem egy írás esetén max. 3 gépelt oldal, lehetőség szerint elektronikus formá-
ban kérjük leadni, a pályázó nevének és elérhetőségének feltüntetésével.

Benyújtási határidő: 2013. szeptember 1.

Az írásokat a KÖVIZIG Titkárságára kérjük benyújtani
(küldhető e-mailen is: kovizig@kovizig.hu).

Akinek a megörökítés (gépelés) gondot jelent, keresse Kőváriné Szabó Erzsébetet a
Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör titkárát, aki segítséget nyújt ebben (06-
66/526-400 22122-es mellék).

A legjobb írások jutalomban részesülnek.

BODOKI KÁROLY VÍZÜGYI MÚZEUM BARÁTI KÖR

KÖRÖS-VIDÉKI hírlevél
különszám

Kiadó: Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság.
Felelős kiadó: Bak Sándor igazgató
Szerkesztőbizottság: Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör tagjai, Pozsárné Kaczkó Zita
5700 Gyula, Városház utca 26. Tel.: 66/526-400*,
Fax: 66/526-407
E-mail: kovizig@kovizig.hu, www.kovizig.hu
Megjelenik elektronikus formában.